

Török Bence

Kelet-közép európai online építészet

BME Építőművészeti Doktori Iskola
tematikus kutatás

témavezető: Major György DLA

2013/2014

Tartalomjegyzék

Bevezető	3
Régió	4
Építészeti identitás	7
Párhuzamos virtuális építészeti világ	9
Áttekintés	11
Vizsgált oldalak	15
Összefoglalás, tanulságok	28
Levezető	31
Felhasznált irodalom	34
Egyéb irodalom	35
Felhasznált képek forrása	36
Annotált bibliográfia	37
I. számú melléklet: Összefoglaló táblázat	

Bevezető

A mai globalizált és digitális technikákkal zsúfolt világban a földrajzi elhelyezkedésből adódó hátrányok és előnyök változáson mennek keresztül. Ez a változás annak köszönhető, hogy az interneten, a virtuális világban mindenki jelen tud lenni, ha akar. Ez a jelenlét természetesen nem vethető össze a valódi jelenléttel, de átformálja a gondolkodásunkat.

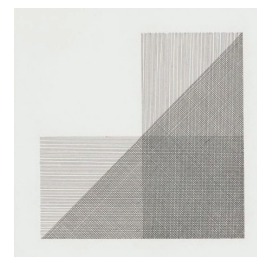
A virtuális építészeti világ a design blogokon és honlapokon épül, nap mint nap ezer és ezer projekttel bővül a „kínálat”. Szinte lehetetlen követni, hogy mi minden épül és terveződik szerte a világban. Ezekben a blogokon megjelenő építészeti egyfajta önreprezentáció, egyfajta publikált identitás kép, melyet az építészek a világgal közölni akarnak. A népszerű nemzetközi blogokon a kelet-európai építészeti meglehetősen alulreprezentált, ugyanakkor az országos online építészeti magazinok sem segítenek a régió építészetének külföldi elterjesztésében.

Ez a tanulmány megkísérli feltérképezni a közép-kelet európai építészeti portálokat és összefoglalni az ott tapasztaltakat. Kevés ismeretanyagunk van régióink építészetéről, és mint a tanulmányban is látni fogjuk, nem is olyan egyszerű tájékozódni. A nyelvi akadályok nem könnyítik meg az egyes országok nyitását, kevés kétnyelvű, vagy kifejezetten külföldi közönség számára olvasható tartalom található az interneten, ráadásul ezeket megtalálni csak tudatos kereséssel, vagy talán még úgy sem lehetséges.

A portálok elemzésén túl szeretném néhány megelőző kérdésre keresni a választ, vagy ha válaszadás nem is lehetséges, elmélyíteni a fogalmakkal kapcsolatos ismereteimet. Elsőnek a dolgozat szempontjából kell meghatározni a régió fogalmát, mely biztosan szubjektív képet fog adni, ugyanakkor leszűkíti a megfelelő méretűre a vizsgálódás földrajzi területét. Ugyanígy érdekesnek tartom elgondolkozni az építészeti identitás kérdéséről, mely az egyes országok online oldalain megjelenő tartalmak szempontjából is érdekes.

A tanulmány személyes indíttatása annak a viszonynak a tisztázása is, hogy az interneten publikált építészeti a valóságos építészeti megismerése és gyakorlása szempontjából milyen hozományokkal bír. Elgondolkodtató számomra az is, hogy ez a virtuális világ, milyen viszonyban van a kézzelfogható építészeti világgal.

Mivel a kiindulásom az volt, hogy többet tudjak meg a régióink építészetéről, ezért a dolgozat végén néhány olyan épületet szeretnék röviden bemutatni, melyet a vizsgált oldalakon találtam, és korábban nem ismertem. Ez a kedvcsináló kiindulópontja lehet az oldalakon tett látogatásnak, és remélhetőleg az épületek valódi meglátogatásának is.

01. Sol Lewitt: Untitled from Squares with a Different Line Direction in Each Half Square

Régió

Terry G. Jordan-Bychkov az európai kultúráról szóló könyvében¹ Európát nem kontinensként, hanem kultúraként definiálja. Ez a meghatározás azért izgalmas, mert a látszólag egyértelműen meghatározható területet annyira nem is egyszerű behatárolni. Minden földrajzi értelemben vett lehatárolás biztosan kiemel elemeket, másokat pedig figyelmen kívül hagy. Ugyanez a probléma felmerül a kelet-közép európai régió meghatározásakor, hiszen lehetetlen ezt a földrajzi régiót a kultúrája nélkül meghatározni. De mi ez a kultúra, vagy kulturális jellegzetesség, ami összefogja Európa keleti felét, vagy közepének keleti felét?

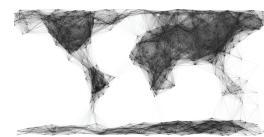
Erre a kérdésre nehéz lenne választ találni, de a 20. századi történelmi események, és az egyes országok utóbbi ötven éves történelmének hasonlóságai, nevezetesen a Szovjetunió befolyása és a szocialista állam berendezkedés valamilyen szinten összeköt. Természetesen lehetne a gondolatmenetet sokkal korábban is kezdeni: a kelet és nyugat közötti vívódás a környező országok történelmében jelen volt évszázadok óta, és ezen túl is sok hasonlóság van.

Dana Vais építészteoretikus, román nagyvárosokkal foglalkozó tanulmányában² Kelet-Európát és annak városait Paul Virilio által felállított osztályozás szerint a nagyvárosok külvárosi kategóriájába sorolja. Az osztályozás legfelső szintjén elhelyezkedő virtuális városok élvezik a leggyorsabb “száguldást”, de ezek nem kézzelfoghatóak azaz terület nélküli ún. metavárosok. A nemzetközi nagyvárosok, melyek világszinten vezető szerepeket töltenek be már csak másodrendűek, és ettől lemaradva találjuk a külvárosokat, melyek már nem tudnak a globális világ központjaiként működni. Mivel a 20. századi városiasodás által az élet tényleges központjai a nagyvárosok lettek, a hozzájuk tartozó vidék minden esetben csak ezután következik. A régióink városai alapján tudjuk nemzetközi viszonylatban is elhelyezni a régiót magát, az ő meghatározásai alapján.

Ha a régióinkra mint perifériára gondolunk, mely a nyugat-európai és amerikai központhoz képest szorult ki a szélre, akkor Rem Koolhaas gondolatai³ is idevághatnak: az erőltetett központra figyelés kétségbe vonja a periféria fontosságát. Ugyanakkor periféria nincsen központ nélkül, viszont a kiüresedő központért kárpótol a periféria érdekessége, egyedisége.

A fent ismertetettek alapján is számtalan kategóriát lehetne felállítani a régió körülhatárolására, ezért részben szubjektíven, részben egy belátható szelvre szűkítem vizsgálódásom tárgyát. Habár véleményem szerint a régió nem kötődik országhatárokhöz, ezekre mégis szükségem van ahhoz, hogy le tudjam határolni vizsgálódásom tárgyát: Lengyelország, Csehország, Szlovákia, Magyarország, Szlovénia, Szerbia és Románia online építészeti oldalait fogom elemezni. Ezen szűkítéssel átlépve marad még Kundera és Konrád György közös megfogalmazása⁴, miszerint Közép-Európa egy világnézet vagy lelkiállapot, ami ha igaz, még nehezebb megfogni.

De van-e egyáltalán még létjogosultsága ennek a régió behatárolásnak, amikor

02. Keith Peters:
World Wide Web

03. Tomás Saraceno: 14 Billions 2010

a globalizáció megnyitja a határokat és egyben összezsugorítja a teret, minden elérhetővé válik, és szép lassan megszűnnek a regionális különbségek. Zygmunt Bauman szerint a folyamat kétirányú, mert az egységesítés és gyorsulás a világnak csak egy részére jellemző, mégpedig arra, amelyik részesül az ezeket jelentő javakból⁵. A világ másik felére ezzel ellentétben a lokalizáció jellemző, a mobilitás nem elérhető mindenki számára, a világ nem egységesül, hanem kettévál. Hogyan tudjuk ebben a folyamatban a régiót és különösen a régió építészetét elhelyezni?

Eldemery szerint⁶ a globalizáció kétféle hatással lehet ránk, jelenthet homogenizálódást, de jelenthet sokféleséget is, ami a gyors keveredés hatására sokszínűvé teszi világunkat. Az építészet esetében felhívja a figyelmet arra, hogy a felgyorsult technikai fejlődés által létrejövő eszközöket kihasználva kell előrelépnie, de olyan módon, hogy a helyi értékekre építkeznek.

A globalizáció építészetre gyakorolt szembeötlő megnyilvánulása a nemzetközi sztárépítészetben is testet ölt. Az élvonalba tartozó nagy irodák ontják a terveket és épületeket a világ minden pontjára, ahogy Moravánszky Ákos is írja⁷, sokkal fontosabb lett az épület, mint a brand, a márka, amit egy-egy építész képvisel. Szinte mindegy, hogy melyikük tervezi egy város landmarkját, az lett a fontos, hogy ezzel "oldják meg" a város összes problémáját.

Zygmunt Bauman veti fel továbbá azt a problémát is⁵, hogy lejárt az azonnali kommunikáció és az információ kötöttségektől mentes áramlásának a kora, amit az építészet esetére is nagyon jól le lehet fordítani: nincsen kapcsolat az építők vagy tervezők és a felhasználók között. A tervezők "másik" világban élnek mint a felhasználók, más szempontok és elvek szerint élnek, és sok esetben a tervek is így születnek. A felhasználók nem véletlenül tekintik gyakran idegennek, ufónak a megvalósult épületeket, hiszen nincs is esélyük, hogy a tervezés mögötti szándékokat megértsék.

A sztárépítészet hatása a közép-európai régióban is megjelenik, a gazdasági válság következtében azonban sok tervezett építkezésnek kellett egyelőre megálljt parancsolni. A felpörgetett folyamatok következtében úgy tűnik (vagy csak tűnhet), hogy az építészet mégiscsak általános érdeklődésre tart számot, ha nem is került a középpontba, de a széléről a közepe felé mozdul el. Persze ennek a folyamatnak az építészet szempontjából talán inflációs hatása is van, az erőltetett dömping sosem a minőségnek kedvez, a látvány és a minél gyorsabb változatosság a cél. Ebből a szemszögből nézve régióink építésze le van maradva, a sztárépítések ritkán jutnak tényleg munkához, de ez talán éppen előnyünkre válhat.

Ha a nemzetközi építészeti publikációk számát tekintjük, a régió kevésbé van jelen, köszönhetően annak is, hogy a legolvasottabb építészeti és design blogok nyugat-európaiak illetve amerikaiak, hasonlóan az évtizedes múltra visszatekintő nyomtatott folyóiratokhoz is. Azonban a régió építészeti médiája is előszeretettel foglalkozik inkább a nemzetközi trendekkel, és nagynevű stúdiók munkáival, mint a helyi építészet megnyilvánulásaival.

Irodalom

1. Terry G. Jordan-Bychkov: The European Culture Area, Rowman & Littlefield Publishers, 2001
2. Dana Vais: Identitás, marginalitás és fikció: Bukarest, Temesvár és Kolozsvár építésze, in: Lévai-Kanyó Judit, Simon Mariann, Kerékgyártó Béla (szerk.), *Átmenetek 2/Transitions 2*, Terc, Budapest, 2004
3. Rem Koolhaas: A jelleg nélküli város (The generic city), in: Kerékgyártó Béla (szerk.): *A mérhető és a mérhetetlen, Építészeti írások a huszadik századból*, Typotex, 2004
4. Tony Judt: The Rediscovery of Central Europe, in: *Daedalus*, Vol. 119, No. 1, Eastern Europe... Central Europe... Europe (Winter, 1990), pp. 23-54, The MIT Press (<http://www.jstor.org/stable/20025283>)
5. Zygmund Bauman: Globalizáció, A társadalmi következmények, Szukits könyvkiadó, 2002
6. Ibrahim Mostafa Eldemery: Globalization Challenges in Architecture, in: *Journal of Architectural and Planning Research* 26:4 (Winter, 2009) 343
7. Moravánszky Ákos: Szépség, globalizáció és az építészet ellenállóképessége, in: Lévai-Kanyó Judit, Simon Mariann, Kerékgyártó Béla (szerk.), *Átmenetek/Transitions*, Terc, Budapest, 2002

Építészeti identitás

Az identitás kifejezés a latin nyelvből származik, jelentése azonosság. Az identitásunkkal határozzuk meg magunkat a világhoz képest, illetve határoz meg minket a világ kívülről nézve. Véleményem szerint az identitásnak pont ez a szubjektív mivolta az ami szinte lehetetlenné, vagy nagyon nehézkessé teszi az identitás fogalmának kiterjesztését több emberre, vagy akár egész nemzetekre. Ha én az identitásomra gondolok, akkor ennek láttatása egy kívülálló számára lehetetlen, mert számtalan olyan tényező, esemény, külső körülmény és belső érzés határozza meg, amelyet nem lehet másnak elmagyarázni. Mit jelent akkor az identitás mint összekötő kapocs több ember között? És mi az építészeti identitás?

Az építészeti identitást hasonlóan fogalmazhatjuk meg, minden tervezőnek meg van az a személyes identitása, amely az épületein megjelenik, de amit rendkívül nehéz lenne teljes egészében feltárni. Egy ország, vagy nemzetiség, vagy terület építészeinek közös identitása azonban megint nehezen összefoglalható, mert túl sok tényező alakítja. Ráadásul az identitásunk állandó változásban és alakulásban van, mégha talán bizonyos fix pontok fel is lelhetők benne, de ezek személyről személyre változnak.

Több ember közös identitását legjobban talán a kultúra felől lehet közelíteni, a kultúra az ami összeköti és közös nevezőre hozza az egyes emberek identitását. A kultúrát ebben az esetben mint nagyon széles, az élet szinte minden területét magába foglaló fogalmat értelmezhetjük. Az építészeti identitás része ennek a kulturális identitásnak.

Rem Koolhaas, holland építész az identitásról írva³ felhívja a figyelmet arra az ellentmondásra, hogy az identitást “a fizikai szubsztanciából, a történetiből, a kontextusból, a létezőből eredeztetjük” mégis “nehezen tudjuk elképzelni, hogy bármi, ami korunk terméke - vagyis amit mi hoztunk létre - maga is alakítója lehetne.” Pedig véleményem szerint az identitásunk pont az aktuális korba gyökerezik, nem táplálkozhat csak a régmúltból. Ez teszi személyessé és jellemzővé, hogy a jelen korból indul ki, és elképzelhető, hogy korábbi “emlékekből” táplálkozik, de nem építhet másra, mint a jelenre.

A jelen kor változásai azonban az identitásunkra is hatással vannak, ami esetünkben az építészeti identitások változásához vezet. Susan Greenfield kategóriáiban⁸ gondolkozva az építészet területén is megjelennek az alaptípusok: a Valaki építészet, ami minden áron különbözni akar és az újdonságot hajhássza; az Akárki építészet, mely az éppen aktuális és gyorsan változó divathullámokat követi gondolkodás nélkül; valamint a Senki építészet, ami a problémákat lehetőleg a legkevesebb gondolkodással akarja megoldani, kreativitás nélkül. Persze ugyanígy az építészetben is meg kell jelenjen a gondolkodó és kreatív építészet ami feloldja a három másik alaptípus okozta problémákat.

A XXI. század emberének identitása megkerülhetetlenül megjelenik már a világhálón is, akarva-akaratlanul fontos eszközzé vált az internet a mindennapokban. Az identitás online megjelenésének számos formája van, az építészet

04. How long is forever?

számára is fontos területté vált, különösen mióta az internet a kultúra egyfajta őrzője és összegyűjtője kezd lenni. Valószínűleg a könyvek a világháló mellett is meg tudják őrizni szerepüket, de tény, hogy a mai technikák gyorsasága miatt könnyebb a felhalmozott tudásanyagot digitálisan tárolni. Ennek számtalan pozitív tulajdonsága is van, ha arra gondolunk, hogy a sérülékeny nyersanyagra rajzolt, írt, fotózott dokumentációkat biztonságosan el lehet menteni az utókor számára. Ugyanakkor érdekes elgondolkozni azon, hogy éppen amiatt, hogy a digitális adattárolást nagyon biztonságosnak gondoljuk válik sérülékennyé, mert gyorsabban megsemmisíthető, mint a kézzelfogható tárgyi világunk.

Szűts Zoltán könyvében a következő gondolatot olvashatjuk: “A digitális kontextusban az információ távol kerül mind a forrásától, mind a hordozójától. Ahogy távolodunk a tárgyi világtól, úgy növekszik a megbízhatatlanság, a hamisítás, a másolás mértéke.”⁹

Irodalom

3. Rem Koolhaas: A jelleg nélküli város (The generic city), in: Kerékgyártó Béla (szerk.): A mérhető és a mérhetetlen, Építészeti írások a huszadik századból, Typotex, 2004
8. Susan Greenfield: Identitás a XXI. században, HVG Könyvek, Budapest, 2009
9. Szűts Zoltán: A világháló metaforái, Osiris kézikönyvek, 2013

Párhuzamos virtuális építészeti világ

Mi az internet és mi a világháló? Az internet “fizikai eszköz, test, amely más rendszerek mellett magába foglalja a világhálót is (world wide web). A világháló hiperlinkekkel és URL-ekkel összekapcsolt oldalak és fájlok (szövegek, képek, videók, hangok stb.) egysége, melyet böngészőnk segítségével jelenítünk meg. Az internet a világhálónál tágabb fogalom, és további (info)kommunikációs lehetőségeket is kínál.”⁹

Ha az interneten megjelenő bármilyen formában publikált építészeti alkotásokat virtuális építészetnek tekintjük, akkor nagyon érdekes eljátszani a gondolattal, hogy a valós, kézzelfogható és létező építészet mellett megjelenik egy párhuzamos másik építészet. Mivel gondolkodásunk a háromdimenziós térhez szokott, és nehezen absztrahál ebből, a valós építészeti világ mellett megjelenik egy párhuzamos másik világ, melynek területe megegyezik a Föld területével, csak a valós épületek helyén vagy mellett megjelennek a virtuális épületek is. Ha azonban az összes fellelhető tervet vesszük, akkor az ugyanarra a területekre kerülő alkotások már átfedésbe kerülnek egymással. Ha ezt el szeretnénk kerülni, úgy még több párhuzamos építészeti világ rajzolódik ki, és a tervek és fiktív épületek kombinációjából számtalan virtuális építészeti világ alakul ki.

Azonban a valós építészetnek csak bizonyos szelete jelenik meg online is, tehát valójában egy töredékes képet kaphatnánk ezen keresztül a tényleges építészetről, ugyanakkor tervezett és meg nem valósult épületekkel kiegészítve. Mit lehet ezekkel a világokkal kezdeni? Mit tanulhat belőle az építészet?

Peter Zumthor úgy fogalmaz az építészet csak konkrét anyag lehet, egy terv szerinte csak az építészet hiányos reprezentációja, úgy viszonyulnak egymáshoz mint a kotta és a zene. A zenét elő kell adni, az építészetet meg kell építeni ahhoz, hogy létrejöjjön az érzékelhető teste¹⁰. Ezen gondolatok mentén elindulva az építészet fogalma rendkívüli módon beszűkül, vagy átértelmeződik. Hiszen ha az építészet csak kézzelfogható, akkor minden más ahhoz köthető is ebbe a második kategóriába kerül, az építészet reprezentációja csupán. Az építészeti fotók, az építészeti írások, a tervek mind-mind csak az építészet leképezése, akkor a meg nem épült épületekhez tartozó skiccek és tervek egy be nem teljesült építészet megjelenési formái, nem pedig az építészet megjelenési formái. Véleményem szerint ez a szűkítés talán túl szigorú, építészet alatt egy elméleti építészet is érhető, mely az építés gondolatával kezdődik. Kétségtelen, hogy az építészet szándéka az építés szándékával indul, de amennyiben odáig, a megépítésig nem jut el, addig is már építészet, kézzelfogható test nélkül.

Az internetes építészet is itt kezdődik, véleményem szerint a tanulás szempontjából egyre nagyobb szerepe lehet, de a személyes megismerést nem válthatja ki.

05. Damián Ortega:
Architecture without
Architects

06. Chiharu Shiota:
Installation 2012

Irodalom

9. Szűts Zoltán: A világháló metaforái, Osiris kézikönyvek, 2013

10. Peter Zumthor: Architektur lehren, Architektur lernen,
in: Peter Zumthor: Architektur Denken, Birkhäuser, 2006

Peter Zumthor: Eine Anschauung der Dinge
in: Peter Zumthor: Architektur Denken, Birkhäuser, 2006

Horváth Iván: A hálózati kultúra fenomenológiája, 2001,
<http://magyar-irodalom.elte.hu/vita/hi2/00.html>

Áttekintés

A kiinduló fogalmakon való gondolkodás után célom az, hogy feltérképezem a kelet-közép európai építészeti blogok világát. Ez a vizsgálódás talán közelebb visz a régió építészetéhez is, könnyebben elérhetővé teszi azt. A honlapok interneten történő felkutatása helyett úgy döntöttem, hogy az adott ország fiatal építészeitől kérek segítséget abban, hogy az olvasott építészeti oldalakat megtaláljam. Ez részben a nyelvi akadályok miatt tűnt a legcélravezetőbbnek, hiszen így az internetes keresések során kimaradó oldalakat is megtalálom, másrészt képet ad arról, hogy a kelet-közép európai építészek hogyan és honnan tájékozódnak. A honlapok vizsgálata során más oldalakra is ráakadtam, némelyik bekerült a válogatásba, mert tartalom alapján érdekesnek tűnt. Némely oldallal azért nem foglalkozom, mert bár bő tartalommal rendelkezik, de hónapok óta nem frissült.

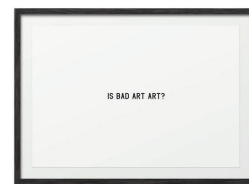
Az első tapogatózások során úgy döntöttem, hogy csak azokra a weboldalakra térnek ki, melyek csak online működnek, és nem foglalkozom a nyomtatott folyóiratok internetes oldalaival, tekintve, hogy azok szorosan összekapcsolódnak a nyomtatott termékükkel és céljuk nem kizárólag az internetes megjelenés.

A honlapokon megfogalmazott célkitűzések vizsgálata és visszaellenőrzése volt fontos szempont, illetve annak a feltérképezése, hogy az oldalak egymással összehasonlítva milyen képet festenek. A válogatásban bekerültek olyan oldalak is, melyek alapvetően a design minden területével foglalkoznak, az építészet ennek egy szeleteként jelenik meg. Ez a komplex szemlélet általában jellemző, a hangsúlyok azonban eltérőek.

Két elemzést végeztem: elsőként a kiválasztott tizenkilenc oldalt vizsgáltam néhány szűkített szempont alapján. Ennek eredményeit felhasználva kiválasztottam az oldalak közül hatot, melyeket alaposabb vizsgálatnak vetettem alá.

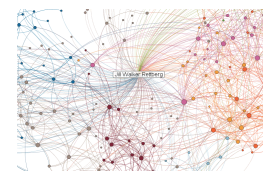
Az első körben az értékelés szempontjai a következők voltak:

- használt nyelvek
- tematika (design, építészet, hírek, pályázatok, elmélet, tervek, stb.)
- filozófia (About us)
- frissítések gyakorisága
- publikált épületek száma
- publikált tervek száma
- linkek más oldalakra vannak-e? Nemzetközi kapcsolatok fellelhetőek-e?
- kritika készül-e az épületekről vagy csak az alkotó ír róla?
- látogatottság
- fenntartó/üzemeltető
- alapítás időpontja

07. Maciej Ratajski:
Is Bad Art Art?

A részletesebben vizsgált hat oldalnál segítségül vettem elsőnek az Európai Unió Minerva 5. munkacsoportjának az ajánlásait a kulturális intézmények honlapjaival kapcsolatban¹¹. Ez a segédanyag a “felhasználói igények, tartalmi és minőségi követelményeit” foglalja össze. Ezen kívül Jakob Nielsen, nemzetközileg elismert webergonómus könyvének¹² segítségével állítottam össze az elemzési szempontokat, melyeket rövid magyarázatokkal egészítetek ki.

08. Jill Walker Rettberg:
Visualizing my linkedin
network

Általános szempontok (ország, nyelv, indulás éve)

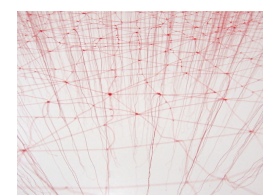
Az oldalt készítőinek nemzetisége és helye alapvetően meghatározza, ezért ez az első ismérve. Ha információ gyűjtés miatt látogatunk meg egy oldalt, akkor az is fontos lehet, hogy mióta létezik az adott oldal. Érdekes lenne a felgyorsult világunkban - mely továbbra is központi értéket tulajdonít egy adott fogalom életkorának - arra a megállapításra jutni, hogy még egy weboldalnál is számít, hogy mennyi idő telt el az alapítása óta, de mivel ez az összegyűjtött tudás mennyiségével is jó esetben párhuzamba állítható, talán mégis igaz lehet.

Felépítés (arányok, nyomtathatóság, bevezetők, áttekinthetőség, eligazodás)

A tartalmi szempontokon túl nagyon fontos egy oldal használhatósága és esztétikája, tekintve, hogy ezek határozzák meg, hogy az olvasó visszatér-e. A két tulajdonság együttes megléte alapvető. Az elemzésnek ez a része egy gyakorlatias, mérhető adattal is alátámasztható, mégpedig az oldal betöltése után látszó tartalmak arányai, amiket görgetés és kattintás nélkül látunk. A bejegyzésekhez tartozó rövid, bevezető szövegek is segítenek kiszűrni, hogy mit keresünk. Az áttekinthetőség szintén alapvető tulajdonság, valamint hogy néhány kattintás után is tudjuk, hogy hol vagyunk az oldalon belül, hogyan jutunk előre, illetve vissza. Bár nem tűnik fontosnak, de sok szöveget megjelenítő honlapon hasznos lehet a nyomtatható formátum is, ami megkönnyíti a hosszú szövegek olvasását.

Keresés

Ha célzotta érkezünk egy oldalra, vagy visszatérünk és tudjuk mit keresünk egy jól felépített kereső megrövidíti az oldalon eltöltött hasznos időt. Ehhez a kereső, de legalább annyira a jól strukturált keresési eredmény is hozzájárul: ömlesztve vagy csoportosítva találjuk-e meg amit keresünk, végig kell-e nézni számtalan érdektelen találatot, vagy elég-e a minket érdeklő néhányból szemezgetni.

09. Akiko Ikeuchi:
Knotted Thread - Red

Akadálymentesség (olvasható képek, betűméret, feliratok, navigáció)

Az akadálymentesség a kulturális honlapoknál alapvető elvárás, aminek nagyon sok szempontja és következménye lehet. Én négy, viszonylag könnyen teljesíthetőt választottam. A nem látók számára egy oldal olvashatóvá tud válni, ha a képi anyagokat feliratokkal látják el a programozás során, ez jelenti az olvasható képek kritériumát. Ez az egyszerű művelet, csak kis odafigyelést igényel. Az állítható betűméret a böngészők nagyíthatósága miatt talán kevésbé fontos, de jelenthet szempontot. A hang és videóanyagok feliratozása a siketek számára biztosít akadálymentes hozzáférést, míg az egér nélküli navigációt a

mozgásukban akadályozottak vagy egérrel nehezen navigálók számára lehet hasznos.

Tartalom (szöveges tartalom, képi tartalom)

Az oldalak teljes tartalmát nehéz volna elemezni és nem is ez a cél, inkább csak összehasonlítható elemeket lehet vizsgálni. A tematika, ami általában a fő menüvel is megegyezik összefoglalja az oldal legfontosabb tartalmait, a küldetésnyilatkozat az oldal létrejöttének szándékát. Az utóbbi teljesüléséről nagyjából képet lehet kapni, ami szintén fontos szempont lehet. Az oldal profiljától függően lényeges, hogy mennyire tartalmaz naprakész információkat. A bejegyzéseket pedig aszerint osztályozhatjuk, hogy el vannak-e látva értelmező szöveggel, van-e esetleg kritikai tartalmuk, illetve hogy részletes háttérinformációk rendelkezésre állnak-e.

A képi tartalomnál számít, hogy vannak-e képfeliratok, milyen a képminőség és tervek rajzokat publikálnak-e a projektekhez. A bemutatott épületeknél és terveknél pedig képet kaphatunk arról, hogy az adott oldal milyen százalékban publikál saját országbeli és külföldi alkotásokat, illetve hogy a külföldi alkotások hány százaléka régióbeli (a tanulmányban vizsgált országokra nézve, nem beszámítva az adott ország publikációit).

Nemzetközi tartalom

Mivel a vizsgált oldalak jelentős része csak egynyelvű, ebben az esetben csak azt vizsgáljuk, hogy van-e bármekkora idegen nyelvű tartalom, illetve, hogy kereshető-e az oldal eszerint.

Elérhetőség

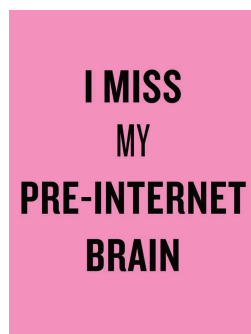
Ez a szempont tisztán technikai, működik-e az oldal ugyanolyan minőségben különböző böngészőkön, illetve mobil eszközökön elérhető-e. Látva, hogy a mobil technológiák milyen gyorsan fejlődnek fel kell készülni azoknak a felhasználóknak az igényeire, akik ezeken az eszközökön keresztül kívánják elérni oldalakat.

Interaktivitás

Ez a szempont azt szemléli a vizsgálatban, hogy van-e a tartalmi elemekhez visszajelzési lehetőség, tud-e a felhasználó véleményt fűzni a projektekhez, bejegyzésekhez. Szempont lehet, hogy tud-e saját tartalmakat közzétenni, illetve, hogy az oldal fórumként is működik-e, ahol a felhasználók megoszthatják kérdéseiket és véleményüket egymással.

Kapcsolatok

A dolgozat szempontjából lényeges, hogy a kelet-közép európai építészeti oldalak kapcsolatban állnak-e egymással, egymásra partnerként tekintenek-e, az oldalak átjárhatóak-e ilyen szempontból. Ez természetesen igaz az országon

10. Douglas Coupland: I Miss My Pre-Internet Brain

belüli és külföldi kapcsolatokra is. Végül a fenntartó szervezet vagy személy kiléte kerül bele a táblázatba.

A szempontok áttekintése után áttérek az elemzésekre. A rövidebb leírásokat összefoglaltam szövegesen, a részletes elemzést, a könnyebb áttekinthetőség miatt táblázatos formában teszem közzé, az egyes országokhoz tartozó bejegyzések után.

Irodalom

11. Minerva Working Group 5 (szerk.): Quality Principles for cultural Web Sites: a handbook, 2004, <http://www.mek.oszk.hu/minerva/html/dok/minoseg-10elv.htm> (Megtekintés: 2014. 04.02.)
12. Nielsen, Jakob: Web-design, Typotex, Budapest, 200

Vizsgált oldalak

Közép-európai építéssel foglalkozó, átfogó jellegű oldalak

designeast.eu

Az oldal, mint azt a neve is mutatja általánosságban foglalkozik a design minden területével, célja a közép és kelet európai minőségi design felkutatása, és publikálása, a megfogalmazásban külön helyet kap a “volt keleti blokk” kifejezés, mint összefogó közös múlt fontos eleme. A honlap cseh alapítású, angol nyelvű, építészeti tartalma körülbelül 20 épület bemutatására korlátozódik, nagyjából ugyanennyi belsőépítészeti publikáció is található az oldalon, ugyanakkor nagyjából 3500 bejegyzéssel büszkélkedhet. Cseh, lengyel és szerb kapcsolatokkal rendelkezik, látogatottsága 20 000 látogató/hónap.

Külön érdekesség, hogy az online tartalom mellett több design kiállítást is szerveztek, mely több kelet-közép európai helyszínen is bemutatásra került, így 2011-ben Budapesten is látható volt.

www.east-centricarch.eu

Az oldalt az Arhitext nevű román építéssel foglalkozó alapítvány hozta életre, célja a “jó minőségű” kelet-középeurópai építészet bemutatása. Az oldal kapcsolódik az arhitext magazinhoz és az általuk szervezett 2011-es temesvári kiállításhoz melynek címe: International Arhitext Festival Fluencies. Egyrészt felhívásban kérték építészirodák közreműködését, másrészt kuratóriumuk is megkeresett építészeket, hogy publikálják a munkáikat. Ezek a publikációk jelentették az oldal alapját, mely azóta is folyamatosan bővül.

Az oldal országok és építészek szerint is kereshető, nagyjából 240 épületet publikált ezidáig, tervekkel nem foglalkozik. Kritikák nem jelennek meg az épületekről, viszont részletes ismertetőket és tervrajzokat is tartalmaznak a bejegyzések. Nemzetközi partnerei között az epiteszforum.hu oldal szerepel.

általános		
	ország	Románia
	nyelv	angol
	további nyelv	-
	indulás éve	2011
felépítés		
	fő tartalom/oldal arány	23% főcím, 51% tartalom, 1% reklám, 25% üres
	nyomtatható verzió	nincs
	rövid bevezető szövegek	van
	áttekinthető design	tiszta, egyszerű szerkesztés, sok üres felület
	oldalon belüli eligazodás	egyértelmű eligazodás
keresés		
	kereső	az oldal minden része kereshető
	keresési eredmények	egymás alatt jelennek meg, ömlesztve
akadálymentesség		
	olvasható képek	a képek olvashatók
	állítható betűméret	nincs
	videó/hanganyagok feliratozva	nem elérhető ilyen tartalom
	egér nélküli navigáció	nem követhető, de működik
szöveges tartalom		
	tematika	kelet-közép európai építészet
	küldetésnyilatkozat	Az East-CentricArch az a forma, aminek a keretein belül az Arhitect design Alapítvány be kívánja mutatni a Keleti és Közép-európai építészetet. A platform egy kiegészítő módja annak, hogy jó minőségű kelet-közép-európai építészetet mutasson be. Kiegészítő az Arhitect Magazinhoz és az Arhitect rendezvényekhez.
	küldetésnyilatkozat teljesülése	a küldetésnyilatkozat teljesül
	friss információk	lassan frissül
	értelmező szöveg	elérhető
	kritikai tartalom	vannak kritikai írások, de ömlesztve, nehezen áttekinthető
	háttérinformációk	elérhető
	bemutatott épületek/tervek	~240 épület
	hazai projektek (%)	nem értelmezhető
	nemzetközi projektek (%)	csak közép-európai projektek
	közép-európai projektek (%)	csak közép-európai projektek
képi tartalom		
	képfeliratok	nincs
	képmínőség	jó, nagyfelbontású képek, nincs képnézegető, egyenként kell megnyitni a képeket
	tervrajzok	elérhető
nemzetközi tartalom		
	nyelvválasztás	nincs
	többnyelvű keresés	angol keresés
elérhetőség		
	böngészőtől független	igen
	mobil eszközön	elérhető, de nincs mobil verziója
interaktivitás		
	visszajelzési lehetőség	nincs
	saját tartalmak megjelenítése	nincs lehetőség
	fórum	nincs
kapcsolatok		
	hazai kapcsolatok	roarchitect.ro, arhitectura, modernism, architravel, archimania, igloo, zeppelin, arhiforum.ro, architekton magazine
	nemzetközi kapcsolatok	epiteszforum.hu, osztrák építészeti alapítvány
	fenntartó	arhitect alapítvány

Románia

plusminus.org.ro

Ez a honlap bizonyos szempontból nem illeszkedik a többi oldal közé, de érdeemesnek tartottam felsorakoztatni. Saját magát “think-tank”-ként, tehát olyan kutatóközpontként és információs felületként határozza meg, mely az építészet, a várostervezés területei iránt érdeklődőnek, és ezekkel foglalkozók számára biztosít kapcsolódási lehetőségeket. Célja mindezzel a román városok átgondolt fejlesztésének elősegítése. Könyvismertetőket, kiállítás felhívásokat, egyéb rendezvényeket mutatnak be román nyelven, utolsó bejegyzése 2013 őszén készült, 2009-ben indult.

www.roarhitect.ro

A 2009 óta működő, román nyelvű oldal laikusok és építészek közötti kapcsolatfelvétel céljából jöhetett létre. Kevés épületet publikál, azok jelentős része más nemzetközi design oldalakról átvett képekkel és leírásokkal található meg az oldalon. Érdekessége, hogy a laikusok kérhetnek ajánlatot a felületén keresztül, valamint készház terveket is lehet “vásárolni” az oldalon belül. Építőipari anyagok ismertetőit tartalmazza. Összefoglalóan inkább linkgyűjteménynek tekinthető, célja úgy gondolom inkább a laikus közönség kiszolgálása, erre szolgál az egynyelvű, értelmező szótár, valamint egy tematikus képgyűjtemény.

www.arhiforum.ro

A román nyelven megjelenő oldal pályázatokat, terveket és megépült épületek mutat be. 2010 óta üzemel, nagyjából 240 tervet és épületet publikált ez idő alatt, kritikákat nem közöl, csak leírásokat, nemzetközi oldalakra mutató linkeket nem tartalmaz. A honlapon alkotók neve alapján is lehet keresni. Mindent egybevéve egyszerű felépítésű, jól használható oldal, még román nyelvismeret nélkül is könnyű kiigazodni rajta.

általános		
	ország	Románia
	nyelv	román
	további nyelv	nincs
	indulás éve	2010
felépítés		
	fő tartalom/oldal arány	14% főcím, 58% tartalom, 17 % reklám, 11% üres
	nyomtatható verzió	nincs
	rövid bevezető szövegek elején	nincs, csak adatok (kategória, szerző, helyszín)
	áttekinthető design	könnyű eligazodás, egyértelmű irányok
	oldalon belüli eligazodás	viszonylag egyszerű, nincs egyértelmű helymeghatározás
keresés		
	kereső	projektek nem kereshetők, csak a hírek
	keresési eredmények	nincsenek csoportosítva, abc sorrendben jelenik meg, nehezen átnézhető
akadálymentesség		
	olvasható képek	nem elérhető, csak a navigáció követhető
	állítható betűméret	nincs
	videó/hanganyagok feliratozva	nincs ilyen tartalom
	egér nélküli navigáció	működik
szöveges tartalom		
	tematika	pályázatok, projektek, építészeti események, naptár
	küldetésnyilatkozat	Az Arhiforum.ro egy internetes építészeti portál, amelynek céljai: - népszerűsíteni minőségi virtuális környezetben az építészeti Romániában, különösen a fiatal építészeket - egy adatbázis létrehozása a kortárs építészetéről és urbanisztikáról - egy szakmai vita számára alkalmas platform létrehozása - egy online építészeti könyvtár megalkotása - az építészeti pályázatok és a nyílt verseny népszerűsítése, mely emeli az építészeti minőséget - a román építészeti exportja az English Regional Architecture Media Project portálon keresztül
	küldetésnyilatkozat teljesülése	A kitűzött célok teljesülnek, kivéve az utolsót. Az említett oldal nem elérhető, az oldal kizárólagos román tartalmával nem nyit a külföldi közönség felé.
	friss információk	nem hoz naprakész tartalmakat, lassan frissül
	értelmező szöveg	projektek rövid bemutatása
	kritikai tartalom	nincsen
	háttérinformációk	alapadatok megvannak
	bemutatott épületek/tervek	~250 épület és terv egyben
	hazai projektek (%)	86%
	nemzetközi projektek (%)	14%
	közép-európai projektek (%)	0%
képi tartalom		
	képfeliratok	nincsenek
	képminőség	általában nagyfelbontású képek
	tervrajzok	vannak, felirat nélkül
nemzetközi tartalom		
	nyelvváltás	nincs
	többnyelvű keresés	nincs
elérhetőség		
	böngészőtől független	igen
	mobil eszközön	elérhető, de nincs mobil verziója
interaktivitás		
	visszajelzési lehetőség	véleményezési lehetőség van facebookon keresztül
	saját tartalmak megjelenítése	nincs
	fórum	nincs
kapcsolatok		
	hazai kapcsolatok	igloo.ro, architravel.ro
	nemzetközi kapcsolatok	nincsenek
	fenntartó	Arhiforum alapítvány

Szerbia

www.archlab.rs

A szerb nyelvű oldal, melyet két szerb diák hozott létre és szerkeszt, külön csoportosítja a szerb és nemzetközi építészeti, de kevés tartalmat közöl. Érdekesége, hogy diákok által készített tervek közül viszont körülbelül 80 publikációt tartalmaz. Ezeken kívül pályázatokat és építészethez kapcsolódó kiállításokkal kapcsolatos tartalmakat tesz elérhetővé. 2012-ben indult, saját megfogalmazása szerint egy kísérletet láthatunk, mely “megpróbál tanulni, tanulni és megosztani.” Olyan oldalt kíván létrehozni, mely bemutat, kommentál és kritizál, mely segítséget nyújt, hogy hogyan igen, és hogyan nem kell építészettel foglalkozni.

www.designed.rs

A szerb oldal hitvallása, hogy kommunikációs platform legyen, a design területén belül Szerbiában, mely hozzájárul a kreatív ötletek cseréjéhez. Elő akarja segíteni a modern design kommunikációját, ennek érdekében párbeszédre hív. 2009-ben indult, naponta frissül, kevés építészeti projektet publikál, azokról kritikát nem közöl, cseh kapcsolatokkal rendelkezik. Számtalan, a design minden területén munkálkodó alkotóval közöl interjúkat, pályázatokra hívja fel a figyelmet, eseményekről számol be és külön foglalkozik fotósorozatok bemutatásával. Fontos eleme, hogy hozzászólásra és tudásmegosztásra helyezi a hangsúlyt, erre külön blog oldala biztosít teret.

Lengyelország

www.ronet.pl

A lengyel oldal építészettel kapcsolatos szolgáltatásokat biztosít, bizonyos tartalmait regisztrációs díj ellenében érhetőek el (külföldi építészet, pályázatok). Lengyel építészek munkáját mutatja be, nagyjából 100 körüli megvalósult épület és terv található az oldal ingyenesen elérhető részén. Eseményekről és rendezvényekről számol be, állásajánlatokat közvetít és építési joghoz kapcsolódó törvényeket, leírásokat is tartalmaz. Az oldal legizgalmasabb része az a galéria, mely amatőr fotósok képein mutat be lengyel és nemzetközi épületeket. A galériák és képek értékét az adja, hogy az épületeket nem a megszokott profi és steril építészeti fotókon ismerhetjük meg, hanem a publikációkból sokszor kimaradó nézőpontok és kontextus is megmutatkozik.

www.bryla.pl

A lengyel honlap Agnieszka Rumińska blogja, aki számára “az építészet, a hely, ahol él nem közömbös, mert az építészet teremti meg a mindennapi élet keretét.” Nemzetközi és lengyel építészeti, új beruházásokat, otthonokat és terveket is publikál. Összehasonlítva más oldalakkal sok bejegyzéssel rendelkezik, nagyjából 900 nemzetközi és 1300 lengyel épület elérhető az oldalán, 150 tervet publikált rövid leírásokkal.

általános		
	ország	Lengyelország
	nyelv	lengyel
	további nyelv	-
	indulás éve	nem található adat
felépítés		
	fő tartalom/oldal arány	28% főcím, 45% tartalom, 16% reklám, 11% üres
	nyomtatható verzió	van
	rövid bevezető szövegek elején	nincs
	áttekinthető design	áttekinthető, de sokat kell görgetni
	oldalon belüli eligazodás	nem egyértelműen beazonosítható
keresés		
	kereső	külső keresőt használ, ez zavaró, mert más oldalra irányít át, nehéz visszatérni
	keresési eredmények	nincsenek csoportosított eredmények, ömlesztve jelennek meg
akadálymentesség		
	olvasható képek	nincsenek olvasható képek
	állítható betűméret	elérhető
	videó/hanganyagok feliratozva	nincs ilyen tartalom
	egér nélküli navigáció	nem követhető, de működik
szöveges tartalom		
	tematika	nemzetközi építészeti, lengyel építészeti, új beruházások, háborzongató, otthonok, tervek
	küldetésnyilatkozat	A nevem Agnieszka Rumińska, a Bryla.pl oldalt szerkesztem. Az építészettel azért foglalkozom, mert annak az élőhelyem minősége nem közömbös számomra. Az építészeti teremt meg a mindennapi élet keretét.
	küldetésnyilatkozat teljesülése	Nincsenek kitűzött célok.
	friss információk	heti szinten frissül
	értelmező szöveg	projekteknél nincsen
	kritikai tartalom	néhány esetben van, a szerkesztő véleménye jelenik meg
	háttérinformációk	igen
	bemutatott épületek/tervek	~2200 épület/~150 terv
	hazai projektek (%)	59%
	nemzetközi projektek (%)	41%
	közép-európai projektek (%)	nem kereshető országok szerint
képi tartalom		
	képfeliratok	nincsenek
	képminőség	jó képek, a képnézegető újratölt képenként
	tervrajzok	jellemző, de nem minden projektnél
nemzetközi tartalom		
	nyelvválasztás	nincs
	többnyelvű keresés	nincs többnyelvű tartalom
elérhetőség		
	böngészőtől független	igen
	mobil eszközön	elérhető, de nincs mobil verziója
interaktivitás		
	visszajelzési lehetőség	véleményezési lehetőség van
	saját tartalmak megjelenítése	bejelentkezve blog indítására van lehetőség
	fórum	van fórum, friss tartalommal
kapcsolatok		
	hazai kapcsolatok	nincsenek feltüntetve
	nemzetközi kapcsolatok	nincsenek feltüntetve
	fenntartó	Agnieszka Bryla

Szlovákia

stavebnictvo.sk

A szerkesztők megfogalmazásában az oldal “platformot biztosít az információ-cserére az építkezés, az építészet és a design területén. Nem csak szakembereknek, hanem a nagyközönség számára is.” Kivitelezéssel, építészettel, építési jogi ismeretekkel, egyéb segédeszközökkel kapcsolatos tartalmak találhatók az oldalon, aktív fórum is elérhető a felületén. 2013-ban indult, napi szinten frissül, nagyjából 100 épület publikációja található meg az oldalon, ezek közül a külföldi épületekről szóló bejegyzések valamelyik nemzetközi design oldal felhasználásával készülnek. A szlovák épületekhez rövid leírás társul.

www.designby.sk

A szlovák oldal a design minden területével foglalkozik, inkább a kapcsolatteremtésre, és az alkotók saját publikációra helyezi a hangsúlyt: bemutatkozási lehetőséget biztosít designerek számára oldalain. Az oldalon a felhasználók online portfóliót hozhatnak létre a munkáikból. Ezeken kívül design-nal kapcsolatos hírekről számol be, fotoriportokat mutat be eseményekről, állásajánlatokat tartalmaz valamint izgalmas gyűjteményt halmozott fel a design és építészet területével kapcsolatos videókra mutató hivatkozásokból. Az oldal ennek és a nagyjából 150, a design területén dolgozó szakember bemutatkozásának köszönhetően átfogó képet ad a szlovák designról.

www.architecture.sk

A 2005-ben alapított szlovák oldal építészek, tervezők és építészhallgatók számára íródik, a szlovák és nemzetközi építészet híreit foglalja össze és pályázatok, eladódások és kiállításokról ad hírt. A napi szinten frissített oldal nagyjából 400 épületet publikált, a külföldi épületeket bemutató publikációk jelentős része más, nemzetközi oldalakról átvett anyag. A cikkek gazdag képanyaggal és tervekkel is illusztráltak.

általános		
	ország	Szlovákia
	nyelv	szlovák
	további nyelv	-
	indulás éve	2005
felépítés		
	fő tartalom/oldal arány	14% főcím, 75% tartalom, 5% reklám, 6% üres
	nyomtatható verzió	minden oldal lekérhető színes pdf formátumban
	rövid bevezető szövegek elején	van, címdoldalon
	áttekinthető design	áttekinthető oldal, sok fehér felület, ami lazítja a megjelenést
	oldalon belüli eligazodás	egyértelmű eligazodás
keresés		
	kereső	az oldal minden része kereshető
	keresési eredmények	eredmények nem csoportosítva jelennek meg
akadálymentesség		
	olvasható képek	sok hiba, néhány kép feliratozott, de nehéz az eligazodás
	állítható betűméret	nincs
	videó/hanganyagok feliratozva	nincs ilyen tartalom
	egér nélküli navigáció	működik
szöveges tartalom		
	tematika	cikkek, pályázatok, kiállítások és rendezvények, portfolió, fórum, állások
	küldetésnyilatkozat	A portál látogatói főként építészek, tervezők és építészhallgatók, akik itt aktuális információkat találnak Szlovákia és a világ építészetéről. Ezeket egészítik ki a pályázatokról, előadásokról és kiállításokról szóló információk. A diákok bemutathatják portfóliójukat oldalunkon. A tartalmakat a Szlovák Építészek Társaságával közösen fejlesztjük. Az építészettel átfogóan foglalkozunk, ez Szlovákia leglátogatottabb építészeti oldala. Napi 1500 egyedi látogató jár nálunk.
	küldetésnyilatkozat teljesülése	Teljesül
	friss információk	lassan frissülő tartalom
	értelmező szöveg	projektekhez tartozó rövid értelmező szöveg megjelenik, de sok esetben más oldalról vett szöveg
	kritikai tartalom	nincs
	háttérinformációk	kevés
	bemutatott épületek/tervek	~300 épület/~15 terv
	hazai projektek (%)	65%
	nemzetközi projektek (%)	35%
	közép-európai projektek (%)	10% (Szlovákia nélkül, a tanulmányban vizsgált országokkal)
képi tartalom		
	képfeliratok	nincsenek
	képminőség	jó
	tervrajzok	jellemzően minden épületnél
nemzetközi tartalom		
	nyelvváltás	nincs
	többnyelvű keresés	néhány könyvismertető angol nyelvű, ezekre lehet keresni
elérhetőség		
	böngészőtől független	igen
	mobil eszközön	elérhető, de nincs mobil verziója
interaktivitás		
	visszajelzési lehetőség	véleményezési lehetőség van
	saját tartalmak megjelenítése	diákok számára van lehetőség portfólió feltöltésre
	fórum	van, működik
kapcsolatok		
	hazai kapcsolatok	Szlovák Építészek Társasága
	nemzetközi kapcsolatok	architecturelover.com, designdose.com, architectural-competitions.com, architectural-jobs.com, prágai Centre for Central European Architecture
	fenntartó	architecture.sk, a Szlovák Építészek Társaságával együttműködésben

Csehország

www.earch.cz

A cseh nyelven elérhető, naponta frissített oldal célja a kreativitás ösztönzése, középpontjában az építészet áll, platformot kínál információk közzétételére és véleménycserére. Körülbelül 900 építészeti projektet publikált 2012 óta, ezen kívül kivitelezési anyagok, design és pályázatok bemutatásával foglalkozik, valamint számítástechnikai tanácsokat ad, állásajánlatokat tesz elérhetővé. Az ismertetőkön túlmenően beszámolókat, vélemény cikkeket, építésztörténeti és elméleti írásokat is publikál.

www.designmagazin.cz

A 2007-ben alapított, első csehországi online design portál, mely a művésztől a divaton és a design-on át az építészetig átfogó képet kíván adni csehországi és a világban zajló eseményekről. Az oldal napi szinten frissül, havi 100 000 látogató vonz, nagyjából 780 építészeti publikációt tartalmaz. A fotók mellett nem mindig találhatóak rajzok, a feltöltött anyagok nehezen kereshetők épülettípus és szerző szerint. Az oldal különlegessége, hogy teljesen önkéntes, nem kereskedelmi alapon szerveződik, több mint száz szerző járul hozzá érdeklődése tárgyával a tartalomhoz. Az oldallal párhuzamosan elindult a designvid.cz oldal, ahol a hasonló tematikájú, de videó tartalmakat gyűjtik össze.

www.archiweb.cz

Az 1997-ben indult cseh archiweb a legrégebb és egyik legnagyobb tartalommal rendelkező, közép-európai építészeti portál, a kevesek egyike ami angolul is elérhető, bár a bejegyzések jelentős része csak egy nyelvű. Napi szinten frissül, körülbelül 3800 épületet publikált, ezekre építési helyszín, építész és épülettípus szerint is rá lehet keresni, ami nagyon hasznos egy ilyen nagy adatbázis esetében. Foglalkozik építőipari termékek bemutatásával, letölthető digitális anyagokkal, van könyvbemutató és online bolt része is. Szalon néven futó oldalon interjúkat, építésztörténeti cikkeket, nemzetközi díjakat, építészeti stílusokat is bemutat. Archivumában nem csak kortárs épületek találhatóak, hanem cseh és nemzetközi építésztörténeti alkotások. Fórumain folyamatosan zajlik a párbeszéd közéleti témákban is, ingyenes regisztrációt követően érhetőek el a honlap képei vízjel nélkül. Az oldal megjelenése meglehetősen elavult, de hagyományos felépítése miatt könnyen áttekinthető. Az oldalon megfogalmazott enciklopédia jelleg tökéletesen ráillik az oldalra, tartalma rendkívül gazdag és könnyen "fellapozható".

általános		
	ország	Csehország
	nyelv	cseh
	további nyelv	angol
	indulás éve	1997
felépítés		
	fő tartalom/oldal arány	9% főcím, 59% tartalom, 32% reklám, 0% üres
	nyomtatható verzió	nincs
	rövid bevezető szövegek elején	nincs
	áttekinthető design	egyszerre túl sok tartalom jelenik meg, ami nehezen olvashatóvá tesz az oldalakat, a túl sok tartalom elnyomja a lényegét
	oldalon belüli eligazodás	elég egyértelmű eligazodás a nagyon sűrű elrendezés ellenére
keresés		
	kereső	kategóriánként kereshető
	keresési eredmények	az eredményeket típus szerint csoportosítja, könnyen áttekinthető
akadálymentesség		
	olvasható képek	szinte kivétel nélkül olvashatóak
	állítható betűméret	nincs
	videó/hanganyagok feliratozva	nincs ilyen tartalom
	egér nélküli navigáció	működik
szöveges tartalom		
	tematika	hírek, építészek, épületek, helyek, szalon, katalógus, letöltés, könyvtár, blog
	küldetésnyilatkozat	Az archiweb.cz egy oldal mely a modern építészet világába vezet. Mindennap beszámol a világ és Csehország építészetének fontos történéseiről. Az oldalnak nincsenek korlátai, így elég helyet biztosít, hogy a hagyományos központokon kívüli építészeti eseményekről is beszámoljon. Lehetőséget biztosít építészeknek és kivitelezőknek, hogy bemutassák épületeiket és termékeiket. Az archiweb.cz bármikor és bárhol elérhető és ingyenesen hozzáférhető az internet használói számára. Angol verziójának köszönhetően kiindulópontja a kortárs cseh építészetrel való ismerkedésnek a külföldi látogatók számára, ezáltal a helyi léptéknél túlmutat. Az archiweb.cz a találkozás és a vita színhelye. Óriási enciklopédiaként lehetőséget ad a látogatóknak, hogy azonnal összehasonlítást kapjanak a kortárs cseh és nemzetközi építészetéről. Ugyanakkor vélemények és vélemény-cserék helyszíne is. Ezért lett ilyen népszerű és megkerülhetetlen információs és inspirációs forrás építészek, kivitelezők és diákok számára. Sok laikus látogatója is van, akik számára sok esetben a beruházói döntésekhez szükséges információszerezés kiindulópontja.
	küldetésnyilatkozat teljesülése	A küldetésnyilatkozat teljesül, a felsorolt tulajdonságokkal rendelkezik.
	friss információk	napi szinten frissül
	értelmező szöveg	nincs
	kritikai tartalom	projekteknél nem jellemző
	háttérinformációk	jellemző
	bemutatott épületek/tervek	~3800 épület és terv vegyesen
	hazai projektek (%)	49%
	nemzetközi projektek (%)	51%
	közép-európai projektek (%)	7,5% (Csehország nélkül, a tanulmányban vizsgált országokkal)
képi tartalom		
	képfeliratok	nincs
	képminőség	jó, bejelentkezés nélkül a képek vízjellel jelennek meg, ez zavaró
	tervrajzok	minden épületnél
nemzetközi tartalom		
	nyelvváltás	van
	többnyelvű keresés	működik
elérhetőség		
	böngészőtől független	igen
	mobil eszközön	elérhető, de nincs mobil verziója
interaktivitás		
	visszajelzési lehetőség	véleményezési lehetőség van
	saját tartalmak megjelenítése	bejelentkezve lehetőség van a kedvenc tartalmak bejelölésére, ezek megjelennek egyedi oldalon, itt blogot is lehet indítani
	fórum	nincs
kapcsolatok		
	hazai kapcsolatok	kabinetarchitektury.cz, architectureweek.cz, krizovatkyarchitektury.cz, youngarchitectaward.cz
	nemzetközi kapcsolatok	nincs
	fenntartó	Archiweb, s.r.o.

hazai.kozep.bme.hu

A honlap nem illeszkedik teljesen a bemutatott oldalak közé, mert oktatási célból jött létre, a Budapesti Műszaki Egyetem Középülettervezési tanszékjének Középületek kritikai elemzése tárgyban résztvevők hallgatók közreműködésével készült. Azért vettem be mégis a felsorolásba, mert a 2012 óta működő oldalon 500 magyarországi épület bemutatása található, mely nagyon tartalmas forrássá teszi. A képek és tervek mellett az épület térképen elhelyezett pozíciója is megtalálható, valamint az épületekről megjelent online és folyóiratban megjelent publikációk is össze vannak gyűjtve.

6b.hu

A 2009 óta működő magyar oldal rendkívül előremutató módon a videót választotta az építészet bemutatásának médiumaként. A honlapon körülbelül 100 videó közül válogathatunk, melyek között az épületek bemutatása mellett építészekkel készült riportokat, és előadásokat is találhatunk. Az épületekről szóló videók felirata magyar, de mivel szöveg nem hangzik el benne, bárki által nézhető lehetne. A riportok között angol nyelvűeket is lehet találni. Az oldal építészzel kapcsolatos és irodalmi szövegeket publikál.

Célja, hogy a magyar és közép-európai kortárs építészeti kultúrát közelebb vigye a használókhoz, ehhez azonban az oldal szélesebb körű elterjesztése lenne a fontos. A videók közben elhangzó magyarázatok és ismertetőik is biztosan hozzájárulnának ahhoz, hogy a laikus közönség is nagyobb érdeklődést tanúsítson, a többnyire zenei aláfestéssel készülő videók nagyon színvonalasak, külön izgalmas mikor a helyszínen hallható hangokat is közvetíti, hiszen ezzel még egy újabb érzékszervvel felfogható tartalmat tud a házokról közvetíteni.

epiteszforum.hu

Az egyik leggazdagabb tartalommal rendelkező közép-európai építészeti oldal 2001-ben indult, azóta nagyjából 1600 épületet és 1500 építészeti tervet publikált magyar nyelven. Nagyjából 5000 látogatót vonz naponta. Oldalai jól struktúráltak, keresője nehezen működik. Az épületek és terveknek nagyjából 10-15%-a érhető el angol nyelven is. Az oldal az épületbemutatókon túl eseményekről, pályázatokról, állásajánlatokról számol be, elméleti írásokat és vélemény cikkeket is publikál. Az oldal lehetővé teszi, hogy a felhasználók véleményükkel hozzájáruljanak az oldalak tartalmaihoz, élénk viták zajlanak az oldal hasábjain ilyen téren. Célkitűzései között szerepel, hogy az építészet és az épített környezet kulturális szintjét emelje, felkeltse az érdeklődést ezek iránt. Magyarországi szinten kétségtelen, hogy fontos szerepet tölt be az építészzel foglalkozó tájékoztatásban, a szakmán kívüli szerepe kétséges.

általános		
	ország	Magyarország
	nyelv	magyar
	további nyelv	angol
	indulás éve	2001
felépítés		
	fő tartalom/oldal arány	23% főcím, 51% tartalom, 21% reklám, 5% üres (nem fehér)
	nyomtatható verzió	nincs
	rövid bevezető szövegek elején	címlapon van, segíti az eligazodást
	áttekinthető design	nagyrészt áttekinthető, de túl sok információ jelenik meg egyszerre, ami elnyomja a lényegét, sok apró mezőre bontott főoldal nehezen olvashatóvá teszi az oldalt
	oldalon belüli eligazodás	egyszerű
keresés		
	kereső	az oldal minden része kereshető
	keresési eredmények	nehezen áttekinthető, mert oldalanként jelenik meg
akadálymentesség		
	olvasható képek	nem elérhető, navigáció lehetséges, de nem teljeskörű, nagyon hosszú tartalmak az oldalon belül
	állítható betűméret	nincs
	videó/hanganyagok feliratozva	nincs
	egér nélküli navigáció	működik
szöveges tartalom		
	tematika	építészet, közélet, pályázatok, események, környezetkultúra
	küldetésnyilatkozat	Célunk az, hogy az építészeti és épített környezeti kultúra általános színvonalát emeljük Magyarországon, azzal, hogy a szakma, a döntéshozók és a laikusok közötti kommunikációs áramlást mederben tartjuk, hogy az építészet és az épített környezetünk értékei széles körben ismertté váljanak. Fórumot hozunk létre ahol sok építész tudja bemutatni munkáját és gondolatait; az oldalon kritikát adni és kapni is tudnak, mely hozzásegít a tiszta versenyhez és erősíti a szakma iránti bizalmat. Központi teret biztosítunk mindazok számára, akinek van hozzászólása vagy kérdése a minket körülvevő épített környezetünkhöz.
	küldetésnyilatkozat teljesülése	A küldetésnyilatkozat teljesül, a benne foglalt feladatokat az oldal ellátja. A szakma, a laikusok és a döntéshozók közötti kommunikációs áramlás fenntartása kérdéses.
	friss információk	igen
	értelmező szöveg	minden projektnél
	kritikai tartalom	nem minden projekthez van, de elérhető
	háttérinformációk	jellemző
	bemutatott épületek/tervek	~1600 épület/~1500 terv
	hazai projektek (%)	a projektek nem szűrhetők ország szerint, csak települések szerint
	nemzetközi projektek (%)	a projektek nem szűrhetők ország szerint, csak települések szerint
	közép-európai projektek (%)	a projektek nem szűrhetők ország szerint, csak települések szerint
képi tartalom		
	képfeliratok	általában jellemző
	képminőség	jó minőségű, nagy felbontású képek, projektenként változó, nehéz a képnézegető használata
	tervrajzok	igen
nemzetközi tartalom		
	nyelvválasztás	van angol nyelvű tartalom, de sokkal szűkebb mint a magyar nyelvű
	többnyelvű keresés	működik a többnyelvű keresés
elérhetőség		
	böngészőtől független	igen
	mobil eszközön	elérhető, de nincs mobil verziója
interaktivitás		
	visszajelzési lehetőség	véleményezési lehetőség van, regisztrációhoz kötött
	saját tartalmak megjelenítése	saját blog létrehozására van lehetőség az oldalon, az oldalon található blogok ritkán frissülnek
	fórum	nincs külön fórum
kapcsolatok		
	hazai kapcsolatok	6b.hu, octogon, kék, fuga
	nemzetközi kapcsolatok	arhitext, a10
	fenntartó	Építészfórum Kiadói Kft.

Szlovénia

trajekt.org

A 2002-ben indult szlovén oldal egy civil szervezet oldala. Célja az építésze-ti, műszaki, ismeretek terjesztése, a szakmai tudatosság erősítése, a füg-getlen, demokratikus vita elősegítése, építészeti eseményeket szervez és ki-adványokat publikál. Naponta frissülő tartalmai között vegyesen található épületismertető, tervbemutatók, pályázati eredmények, de ezek az oldalon nehezen kereshetők.

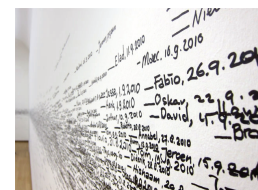
Összefoglalás, tanulságok

Összefoglalva az oldalakon tapasztaltakat elég egyértelműen kirajzolódik, hogy nagyrészt azonos szemlélettel és alapokra építve jöttek létre a kelet-közép európai online építészettel foglalkozó oldalak. Általánosan elmondható, hogy az oldalak célja az országon belül a helyi építészet megismertetése, így az oldalak szinte kizárólag egynyelvűek. Némely esetben bizonyos tartalmak elérhetőek angolul is, ez azonban általában sokkal szűkebb betekintést ad mint az elsődleges nyelv. Két olyan oldalt találtam, melynek elsődleges célkitűzése a kelet-közép európai építészet megismertetése a világgal, ezek angol nyelven íródnak. Érdekes módon ezek sem próbálkoznak a már meglévő tartalmak felhasználásával, hanem egyértelműen új publikációkkal dolgoznak. A célkitűzések között gyakran szerepel, hogy az oldalak szakmai viták színhelyévé és találkozóhellyé kívánnak válni. Ez a célkitűzés véleményem szerint nehezen teljesíthető, de nem is gondolom, hogy az ilyen jellegű oldalaknak ebben szerepet kell vállalniuk. Sokkal inkább az információ begyűjtés és átadás fontos cél, amiben szerintem a legtöbb oldal helyt is áll.

A nagy nemzetközi design és építészeti oldalakkal való összehasonlítás nehezebb lehet, hiszen azok angol tartalmaik folytán kevésbé kötődnek egy-egy "helyszínhez". Egyértelműen megfogalmazható, hogy a vizsgált oldalak célja az épületek bemutatásán kívül egy találkozóhelyként és információs pontként az adott ország építészeti életének minden vetületét bemutatni. Ez a nemzetközi oldalaknál nem jellemző, a nagy, világesemények és nemzetközi pályázatok tarthatnak csak általános érdeklődésre számot.

Az oldalak alapítása az utóbbi 5 évre tehető, csak némelyik oldal tűnik ki ennél korábbi alapítással. Összehasonlításképpen a két legfontosabb nemzetközi design és építészeti oldal, a dezeen.com és az archdaily.com is 2006-os, illetve 2008-as alapítású. Kevés oldalon van szerepe az építészeti kritikának, szinte kivétel nélkül csak ismertetőik olvashatók az épületekről. Sokkal nagyobb hangsúly van a megépült épületeken mint a terveken, azonban pályázati kiírások is nagyrészt minden oldalon találhatóak. A látogatottsági adatokról kevés információ található, csak egy oldalon követhető az aktuális látogatottság, a többi oldalon inkább csak átlagos értékekről és összesített adatokról lehet olvasni, ahol ilyen statisztika egyáltalán megjelenik.

Az oldalakkal kapcsolatban általában levonható tanulság, hogy nem nyitnak a külföldi közönség felé, céljuk nem a saját nemzeti építészetük megismertetése határaikon túl. Jellemzően hazai és nyugat európai projekteket publikálnak, kisebb szerepet kap a környező országok építésze. A részletesebben vizsgált hat oldal esetében ezt számszerűsítve is megjelenik a táblázatokban, bár sajnos nem mindenhol nyomonkövethető, mert a publikációk nincsenek csoportosítva. Az archiwebet leszámítva (ahol 49%/51% a cseh és a külföldi épületek aránya), mind a négy vizsgált oldalnál az adott ország épületei vannak túlsúlyban, a közép-európai projektek összességében nem haladják meg a 10%-ot. Az arhiforum koncentrált leginkább a saját országa építészeti alkotásaira, 86%-ban román épületeket találhatunk.

11. Roman Ondák:
Measuring The Universe

Ez részben köszönhető annak, hogy több oldal nemzetközi publikációk felhasználásával készül, részben annak a Magyarországon is megfigyelhető tendenciának, hogy a nyugat-európai, amerikai és japán építészet áll még mindig az érdeklődés középpontjában. Úgy gondolom, hogy az oldalak angolra történő fordítása javíthatna ezen a helyzeten. Természetesen az adott ország építészeti eseményeit nem lenne szükség angolra átültetni, kizárólag az építészeti publikációk elérhetővé tétele is javítana a helyzeten. A cseh archiweb.cz oldal ilyen szempontból jó példa, mert a honlap menüje elérhető angol nyelven is, így az épületek között cseh nyelvismeret nélkül is könnyű kiigazodni. Ez az oldal péda értékű sok szempontból: keresője is rendkívül felhasználóbarát, akadálymentesség szempontjából is jobban teljesít mint a többi oldal, napi szinten frissül, bejelentkezve pedig az ember meg tudja jelölni a kedvenc épületeit, ami hosszú távon is érdekessé teszi az oldalt.

Az oldalakon megjelenő képanyag általában elég gazdag, sajnos az azokhoz tartozó plusz információ nagyon kevés helyen található meg, különösen a terveknél nehezíti meg ez a felhasználó dolgát. A képnézegetők sem minden esetben felhasználóbarátok, ez különösen igaz a bryla.pl és az east-centricarch.eu oldalakon, ahol ez elég gyorsan elveheti a kedvünket a böngészéstől.

Az oldalak megjelenése és használhatósága nagyon különböző képet mutat. Az east-centricarch oldal, mivel nem reklámokból tartja el magát üdítően "üres" és áttekinthető, szemben mondjuk a régebbi, már kissé elavult képet mutató építészfórummal és archiwebbel. Az arhiforum. és az architecture.sk a ma jobban jellemző, blogszerű megjelenésükkel és tiszta felépítésükkel jeleskednek.

Az akadálymentességről általánosságban elmondható, hogy nem nagy figyelmet fordítanak rá az oldalak szerkesztői. Úgy gondolom ezen a téren kis befektetésekkel és fejlesztésekkel is nagy előrelépést lehetne mutatni, kulturális tartalmakat mindenki számára elérhetővé tenni mindenképpen fontos cél lenne.

Az oldalak szinte mindegyikében van lehetőség a visszajelzésre, a bejegyzések véleményezhetőek. Ezen túlmenően az építészfórum.hu, az archiweb.cz, a bryla.pl oldalak esetében bejelentkezve blog is indítható. Ezek a kiegészítő tartalmak is érdekesebbé tehetnek egy oldalt, habár véleményem szerint az interneten elérhető, erre specializálódott oldalakkal nehéz versenyezni, így talán ezek a plusz szolgáltatások sosem lesznek nagyon népszerűek.

Nagyon fontos előrelépés, hogy létezik két általánosságban kelet-közép európai építészzel foglalkozó oldal, mely angol nyelven elérhetővé tesz tartalmakat. Úgy gondolom a közös szándékot meg lehet találni ezekben az oldalakban, de talán az lenne a cél, hogy az oldalak valamilyen szinten összekapcsolódjanak, és profitáljanak a hasonló tematikából és hasonló tartalmakból. Egy egyszerű angol nyelvű menü, már sok oldalon nagy előrelépést jelentene, hiszen külföldiként is meg lehetne találni, legalább az építészeti publikációk képanyagát.

A Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Középülettervezési Tanszékén is zajlik jelenleg egy honlap fejlesztése. A 2004-ben megjelent Középületek című könyv fejlesztéseként egy olyan online gyűjtemény kialakításán dol-

13. Oldalarányok (kék: főcím, zöld: tartalom, szürke: reklám) az elemzések sorrendjében

gozunk, mely a tankönyv folytatásaként publikál épületeket az egész világból. Az oldal felépítésekor felhasználtam a dolgozat készítése közben szerzett ismereteket, így arra törekszünk, hogy az épületeket minél több szempont szerint lehessen szűrni. A szűrők ebben az esetben a tankönyv fejezeteinek megfelelő funkciók, a helyszín (kontinens, ország, város), az építés időpontja, az épület környezetének léptéke (vidéki, falusi, kisvárosi, nagyvárosi) valamint az épület típusa (új épület, átépítés, felújítás). A projektekhez tartozó rövid leírások tartalmazzák, hogy az épület miért került be a válogatásba, és a mai építészetben lényeges szempontok szerinti megfelelést is vizsgálják: az épületnél mennyiben érvényesülnek a befogadó tervezés, a fenntarthatóság és a participativitás alapelvei. Az oldal 2014. június végétől lesz elérhető a kozepuletek.bme.hu cím alatt.

12. Akiko Ikeuchi: Silk Vortice

Levezető

Végezetül a bevezető céljai között felsoroltam azt a vágyat is, hogy a közép-európai oldalak vizsgálata során talán a régió építészetéről is többet fogok megtudni. Nem állítom hogy néhány oldal felkutatása megismertet egy ország építészetével, de benyomásokat szereztem. Ezeket szeretném felvillantani azzal, hogy a részletesebben vizsgált oldalak mindegyikéről egy-egy épületet néhány szóban bemutatok, de leginkább arra buzdítanék, hogy keressük fel ezeket a publikációkat az interneten is.

Mjölck architekti

Könyvtár a kertben

2012 Zadní Třebañ, Csehország

<http://www.archiweb.cz/buildings.php?type=9&action=show&id=4002>

A kis magánkönyvtárat az építészek saját kezűleg építették, a könyvespolcok egyben az épület tartószerkezetét is adják. A földszinten egy kandallóval ellátott olvasószoza található, az emeleten egy hálöhelyiség, melynek teteje nyitható, így kilátóként is működik.

UNULAUNU

“O” Pavilon

2011 Sinaia, Románia

<http://www.arhiforum.ro/proiecte/pavilion-%E2%80%9Co%E2%80%9D>

A Dimitrie Ghica parkban található pavilon tulajdonképpen egy hely-kijelölés egy nagyobb egységen belül, amivel a cél az, hogy megváltozzon a helyhez való viszony. A kör alakú, fa pálcákkal körbevett terület megegyezik a Sinaia városban egy főre jutó közterületek méretével. Az installációval az építészek célja az, hogy érezhetővé tegyék az egyének és a közterületek viszonyát, ezzel felhívva a figyelmet arra, hogy a közterület mindenkié, nem peddig senkié.

Toito architekti

Előregyártott ház

2006 Bernolakovo, Szlovákia

<http://www.architecture.sk/clanok/2672/montovana-chata-bernakovo#>

Az épület azt a kérdéskört feszegeti, hogy hogyan lehet a lehető legrövidebb idő alatt, a lehető legkevesebb anyagi ráfordítással egy 3 fős család számára olcsó, de élhető körülményeket teremteni. A válaszuk egy 4,6 millió forintból felépített, 40 m² alapterületű, kétszintes, fa vázas épület, mely egy Pozsony közeli kisvárosban épült fel, a tulajdonosok keze munkájának eredményeképpen.

14. Könyvtár a kertben

15. O Pavilon

16. Előregyártott ház

Studio Autori
B ház
2010 Mokrin, Szerbia
<http://www.east-centricarch.eu/projects/house-b.html>

17. B ház

A szerb kisvárosban található Terra Pannonica központ, mely minőségi szállást és kikapcsolódást biztosít az idelátogatóknak kézműves és művészeti programokkal 2010-ben a Studio Autori fiatal építészeit bízta meg az épületeinek megtervezésével. Először egy a telken álló romos ház helyére készült el a B háznak elkeresztelt irodaépület, mely a központ adminisztrációs épülete, de tárgyalások és fotózások számára is helyet biztosít. A ház az eredeti épület formáját átveve, de kortárs külsővel jelenik meg a falusi környezetben, ezzel alkalmazkodva a helyi hagyományokhoz, ugyanakkor szembe is szállva azokkal. A telken azóta, egy meglévő épület felújításával elkészült egy szállásépület, valamint két rendezvények, képzések, művészeti workshopok megtartására alkalmas melléképület. Egy további ifjúsági szállásként szolgáló ház építés alatt áll.

WWAA, I37 Kilo Architekci
Sluzewski Közösségi ház
2008 Varsó, Lengyelország
<http://www.bryla.pl/bryla/1,85301,15572255.html>

18. Sluzewski közösségi ház

Egy 2008-as pályázaton a WWAA és a I37 Kilo Architekci irodák által elnyert munka Varsó egyik külvárosi lakótelepe mellett található, egy a telepet szegélyező park közepén. A központ egyes funkciói a föld alatt, felülvilágítókkal megvilágított termekben találhatóak, föld feletti épületei pedig a telken eredetileg álló mezőgazdasági épületek világát idézik. Ezek között kap helyet egy tankert is, ahol szabadtéri foglalkozásokra van hely. A központ földszint alatti bejárata egy kétoldalas amfiteátrumon keresztül közelíthető meg, mely rendezvényhelyül is szolgál. Az alatta elhaladó városi esővízgyűjtő csatorna a faburkolatos tér részbeni szétszerelésével karbantartható.

Enota
Ptuji domonkos kolostor átalakítása kulturális központtá
2013 Ptuj, Szlovénia
<http://trajekt.org/2013/09/22/ozivljeni-dominikanski-samostan-v-crno-belem/>

19. Ptuj-i kolostor

A 800 éves történelemre visszatekintő ptuji kolostor felújítása és átalakítása azért volt izgalmas feladat, mert a számtalan történelmi kor rétegződik egymásra falai között. A középkori kolostor, mint korának kulturális és tudományos központja az új funkcióban is továbbél, konferencia- és előadóterem valamint az ehhez kapcsolódó funkciók kerültek kialakításra. Mivel a falak feltárására nem volt mindenhol anyagi lehetőség, a beavatkozás felülete a padlóra korlátozódott, egy fekete “szőnyeg” tartalmazza az összes gépészeti, elektromos vezetékét és ez az egységes felület fogja össze az épület különböző stílusú tereit. A fekete-fehér színhasználat a dominikánusok rendjének színeire is utal. A középkori eredetű, de a barokk korban átépített templom a lépcsős

előadóterem helye, aminek köszönhetően a templom padlóján a lelátó alatt továbbra is bemutatathatók a régészeti munkák nyomai.

Irodalom

A kutatás során a korábban felsorolt oldalakat használtam fel, alábbi hivatkozások (amennyiben fellelhető ilyen) a szerkesztők saját oldalaikról írt összefoglalókra mutatnak. (Az utolsó megtekintés dátuma: 2014.05.17.)

<http://www.east-centricarch.eu/about>

<http://designeast.eu/about/>

<http://plusminus.org.ro/>

<http://www.archlab.rs/info>

<http://www.designed.rs/about>

http://www.bryla.pl/bryla/u,agnieszka_bryla.pl.html#TRNavSST

<http://www.architecture.sk/stranka/index/uid/125>

<http://stavebnictvo.sk/kontakt>

<http://www.designby.sk/o-portali>

<http://www.archiweb.cz/contact.php>

<http://www.earch.cz/cs/informace-o-projektu>

<http://www.designmagazin.cz/o-designmagcz>

<http://epiteszforum.hu/about-us>

<http://hazai.kozep.bme.hu/en/impresszum/>

http://www.6b.hu/6b_hu

<http://trajekt.org/kolofon/>

Felhasznált irodalom

- Bauman, Zygmund: Globalizáció, A társadalmi következmények, Szukits könyvkiadó, 2002
- Eldemery, Ibrahim Mostafa: Globalization Challenges in Architecture, in: Journal of Architectural and Planning Research 26:4 (Winter, 2009) 343
- Greenfield, Susan: Identitás a XXI. században, HVG Könyvek, Budapest, 2009
- Jordan-Bychkov, Terry G.: The European Culture Area, Rowman & Littlefield Publishers, 2001
- Judt, Tony: The Rediscovery of Central Europe, in: Daedalus, Vol. 119, No. 1, Eastern Europe... Central Europe... Europe (Winter, 1990), pp. 23-54, The MIT Press (<http://www.jstor.org/stable/20025283>)
- Koolhaas, Rem: A jelleg nélküli város (The generic city), in: Kerégyártó Béla (szerk.): A mérhető és a mérhetetlen, Építészeti írások a huszadik századból, Typotex, 2004
- Minerva Working Group 5 (szerk.): Quality Principles for cultural Web Sites: a handbook, 2004
<http://www.mek.oszk.hu/minerva/html/dok/minoseg-10elv.htm>
- Moravánszky, Ákos: Szépség, globalizáció és az építészet ellenálló képessége, in: Lévai-Kanyó Judit, Simon Mariann, Kerégyártó Béla (szerk.), Átmenetek/Transitions, Terc, Budapest, 2002
- Nielsen, Jakob: Web-design, Typotex, Budapest, 2002
- Szűts, Zoltán: A világháló metaforái, Osiris kézikönyvek, 2013
- Vais, Dana: Identitás, marginalitás és fikció: Bukarest, Temesvár és Kolozsvár építésze, in: Lévai-Kanyó Judit, Simon Mariann, Kerégyártó Béla (szerk.), Átmenetek 2/Transitions 2, Terc, Budapest, 2004
- Zumthor, Peter: Architektur lehren, Architektur lernen, in: Peter Zumthor: Architektur Denken, Birkhäuser, 2006

Egyéb irodalom

Peter Zumthor: Eine Anschauung der Dinge,
in: Peter Zumthor: Architektur Denken, Birkhäuser, 2006

Horváth Iván: A hálózati kultúra fenomenológiája, 2001, <http://magyar-irodalom.elte.hu/vita/hi2/00.html>

Turai Balázs: Az építészet nyilvánossága az interneten, in: Régi-új Magyar Építőművészet, Utóirat/Post Scriptum, 2006/4

<http://www.east-centricarch.eu/about>

<http://designeast.eu/about/>

<http://plusminus.org.ro/>

<http://www.archlab.rs/info>

<http://www.designed.rs/about>

http://www.bryla.pl/bryla/u,agnieszka_bryla.pl.html#TRNavSST

<http://www.architecture.sk/stranka/index/uid/125>

<http://stavebnictvo.sk/kontakt>

<http://www.designby.sk/o-portali>

<http://www.archiweb.cz/contact.php>

<http://www.earch.cz/cs/informace-o-projektu>

<http://www.designmagazin.cz/o-designmagcz>

<http://epiteszforum.hu/about-us>

<http://hazai.kozep.bme.hu/en/impresszum/>

http://www.6b.hu/6b_hu

<http://trajekt.org/kolofon/>

Felhasznált képek forrása

01. Sol Lewitt: Untitled from Squares with a Different Line Direction in Each Half Square (Megtekintés: 2013. december)
<http://www.sanjeev.net/modernart/untitled-from-squares-with-a-different-line-direction-in-ea-1570.html>
02. Keith Peters: World Wide web (Megtekintés: 2013. december)
http://www.artfromcode.com/wp-content/uploads/2008/10/map_web_03.png
03. Tomás Saraceno: 14 Billions 2010 (Megtekintés: 2013. december)
<http://www.artnews.com/2011/11/16/head-in-the-clouds/>
04. How long is forever? (Megtekintés: 2013. december)
<http://media-cache-ak0.pinimg.com/originals/5a/70/fc/5a70fce3347de2aa38f2227eef3630d1.jpg>
05. Damián Ortega: Architecture without Architects (Megtekintés: 2013. december)
<http://www.aglaenoticias.com/damian-ortega-deconstruccion/html>
06. Chiharu Shiota: Installation 2012 (Megtekintés: 2013. december)
<http://www.chiharu-shiota.com/works-2012-3/>
07. Maciej Ratajski: Is Bad Art Art? (Megtekintés: 2013. december)
<http://www.maciejratajski.com/works/isbadartart>
08. Jill Walker Rettberg: Visualizing my linkedin network (Megtekintés: 2013. december)
<http://jilltxt.net/?p=2745>
09. Akiko Ikeuchi: Knotted Thread - Red (Megtekintés: 2013. december)
<http://www.taisax.com/akiko/ikeuchi.html>
10. Douglas Coupland: I Miss My Pre-Internet Brain (Megtekintés: 2013. december)
<http://www.serpentinegalleries.org/about/press/2013/10/exhibitions/serpentine-gallery-89plus-marathon-friday-and-saturday-18-19-october>
11. Roman Ondak: Measuring the universe (Megtekintés: 2013. december)
<http://www.datapointed.net/2010/11/measuring-the-universe/>
12. Akiko Ikeuchi: Silk Vortice (Megtekintés: 2013. december)
<http://www.thisiscolossal.com/2011/04/the-silk-vortices-of-akiko-ikeuchi/>
13. Török Bence: Oldalarányok (kék: főcím, zöld: tartalom, szürke: reklám)

14. Mjölck architekti: Könyvtár a kertben (Megtekintés: 2014. május 19.)
<http://www.ebooky.cz/luxusni-atypicka-knihovna-v-zahrade-od-ceskeho-studia/>
15. UNULAUNU: O Pavilon (Megtekintés: 2014. május 19.)
<http://www.arhiforum.ro/proiecte/pavilion-%E2%80%9Co%E2%80%9D>
16. Toito architekti: Előregyártott ház (Megtekintés: 2014. május 19.)
<http://www.pblog.sk/?p=612>
17. Studio Autori: B ház (Megtekintés: 2014. május 19.)
<http://www.east-centricarch.eu/projects/house-b.html>
18. WWAA, I37 Kilo Architekci: Sluzewski Közösségi ház (Megtekintés: 2014. május 19.)
http://architektura.muratorplus.pl/realizacje/nawosci/architektura-murator-nr-102013-sluzewski-dom-kultury_81011.html
19. Enota: Ptuj domonkos kolostor átalakítása kulturális központtá (Megtekintés: 2014. május 19.)
<http://trajekt.org/2013/09/22/ozivljeni-dominikanski-samostan-v-crno-belem/>

Annotált bibliográfia

Dana Vais: Identitás, marginalitás és fikció

Bukarest, Temesvár és Kolozsvár építésze

Lévai-Kanyó Judit, Simon Mariann, Kerékgyártó Béla (szerk.)

Átmenetek 2/Transitions 2, Terc, Budapest, 2004

A szerző román építészteoretikus, tanulmányában három román város építészeti jelenségeivel foglalkozik. A tanulmány érdekessége számomra a bevezető gondolatok és az összefoglaló miatt érdekes.

Az identitásról a következő megállapításokat hozza: az identitás elbeszélés, önmeghatározás másokhoz képest, nem szűnt meg mint a gondolkodásunk fontos része. Az épített környezet szempontjából még mindig a város a meghatározó identitás.

Paul Virillio elmélete alapján a mai városokat sebességük szerint osztályozza: leggyorsabb a fénysebességű, virtuális város, a valós városok csak ennek kolonizált külvárosai, melyeket metavárosok csoportjára és külvárosokra oszt. Előbbibe sorolja a nagyvárosokat, melyek megőrizték elsőbbségeiket, bekapcsolódnak a világhálózatba, utóbbiba a fejlődésben lemaradt nagyvárosokat. A román városokat az utóbbi kategóriába sorolja, és kiemeli, hogy ezen városok számára az önmeghatározás, az identitás megtalálása egy fontos folyamat, ezt a folyamatot fikcionalizálásnak nevezi.

A cikk elemzi Bukarestet, Kolozsvárt és Temesvárt az építészetük alapján. Ezek a városok helyi központok, de közös vonásuk a marginalitás. A marginalitás értékét abban látja, hogy újra felfedezhetik identitásukat, az identitás pedig, mivel belülről indul ki központtá teheti őket. Ez a fikciós folyamat, szerinte egyértelműen pozitív és a technika révén a peremre szorultak is előre tudnak lépni. A tanulmány lezáró mondata összefoglalja a konklúziót: „a peremek körülményekből eredő, fiktív újrafelfedezése jelenti ma az identitás tipikus formáját.” (p.89)

Susan Greenfield
Identitás a XXI. században
HVG Könyvek, Budapest, 2009

Susan Greenfield brit agykutató a saját nézőpontja felől közelíti meg a témát, rövid de érthető betekintést ad az agykutatás jelenlegi helyzetébe és egyszerű eszközökkel magyarázza elméleteit. Figyelembe véve a társadalmi és szociális változásokat és a viselkedési és életvezetési tendenciákat identitás forogatókönyveket határoz meg, melyeket az agyműködés átalakulásával is alátámaszt. Természetesen nem arról van szó, hogy a háromféle identitás lesz szerinte jellemző a XXI. században, csak a legjellemzőbb változásokra akarja felhívni a figyelmet.

Az identitás „típusokat” a Valaki, Senki és Akárki szavakkal nevezi meg, mely a következőket takarja:

Valaki:

„Valakinek lenni világos identitást jelent.” (p. 119)

Az antropológus Clifford Geertz megfogalmazása, melyet a könyv szerzője idéz: „behatárolt, egyedi, többé-kevésbé integrált motivációs és kognitív univerzum, a tudatosság, az érzelmek, az ítélőképesség és a cselekvés dinamikus központja, amely elkülönült egységekbe rendeződik, és szembeállítható más ilyen egységekkel.”

Érdekességként megemlíti, hogy a XVIII. századi regény megjelenése, mely először használ egyes szám első személyű leírásokat, egybe esik a tudatosság fogalmának kijelentésével. Ez a fontos lépés indítja el az emberi identitást a „Valaki”-vé válás útján.

A másoktól való különbözni akarás küzdelemmé válik, alapja a fogyasztás és birtoklás.

Senki:

A forogatókönyv felhívja a figyelmet arra, hogy az emberek egyre több időt töltenek a számítógép előtt, ez befolyásolja a valós világgal kialakuló kapcsolatukat. A gyors és folyamatos ingerek átalakítják az agy működését, a lassú ingerekre (pl. olvasás) már nem vagyunk képesek odafigyelni. Átalakulnak a tevékenységeink, a csoportos, társas-játék helyett az egyéni, számítógépes játék vette át a terepet.

„Ha több időt töltünk komputeres játékkal, még ha az javítja is az agyunk mozgékonyágát, kevesebb időnk marad konkrét tények megtanulására és arra, hogy gondolkodjunk a tények összefüggésein, más szóval nagymértékben személyre szabott, egyéni fogalmi kereteink kiépítésére.”

(p. 187)

Az eddig fontos tartalom helyett a folyamat kerül a figyelem középpontjába, a folyamat átélése izgalmat és örömet ad, ez egyben addiktív is.

A valódi világ bonyodalmaival a számítógépes világ egyszerűsége és egyenes vonalú válaszai váltja fel, elszoktat a valós élethelyzetektől.

Az egyedi identitás helyett a kollektív identitás is hangsúlyossá válik: flash mob, Wikipedia közös gyarapítása, nyílt forráskódú szoftverek fejlesztése.

„A kollektív identitás embere egyetlen kicsiny csomópontként szerepel a gondolatok sokkal szélesebb hálózatában, amelynek résztvevői nem pusztán egy folyamatnak, és nem is feltétlenül valamely hamis világnak vetik alá az egyéniségüket, hanem olyan létezési módnak, amelyben az egyéni önkifejezés és alkotás egyszerűen nem tartozik az elsőrendű szempontok közé.” (p.199)

Az agyi kapcsolatok a leegyszerűsített „élethelyzetek” következtében szintén leegyszerűsödnek, és kevésbé válnak személyessé.

Akárki:

„Elnyomjuk magunkban azt, ami egyedi, a csoport bármely más tagja is lehetnének” (p.201)

Ezt a forgatókönyvet a szerző a hit állapotához hasonlítja (vallás, sport csapat, közös cél, közös ellenség), mely során a közös élmény és a kész válaszok következtében „biztonságban” tudunk létezni, anélkül, hogy egyedi válaszokat kellene adnunk kérdésekre. A mindennapi rutin, a szertartás, a közös fogalmi keret határozza meg a cselekedeteket. Alapja gyakran egy elfogadott ideológia, megnyilvánulási formája a „harag”, mely a közös ellenség ellen irányul.

„a Valaki egyéniséget kínál beteljesülés nélkül, az Akárki beteljesülést egyéniség nélkül, végül a Senki sem egyéniséget, sem beteljesülést – az ő esetében mindkettőről le kell mondanunk.” (p.238)

Negyedik típusként a kreatív embert állítja példának, felhívja a figyelmet a kreativitás ösztönzésének fontosságára, de arra is, hogy egy csak kreatív emberekből álló társadalom sem elképzelhető és nem is kívánatos.

A kreatív alkotáshoz szükséges lépéseket így fogalmazza meg:

dekonstrukció (a meglévő helyzet felbontása, elvetése),

új párosítások (új összefüggések felfedezése),

új értelem (tehát új felismerések).

Összefoglalva: a cél az lenne, hogy ezeket a tendenciákat felismerve hasznosítsuk a jövő nemzedékei számára, az identitás forgatókönyvekből pedig a hasznos elemeket emeljük ki. Az agykutatás még nem áll olyan helyzetben, hogy meghatározza ezeknek a személyiségjegyeknek a feltételeit, de nem is cél, hogy tervezhetően alakíthatók legyenek az emberek, mert ez etikai aggályokat vet fel és szembe megy az emberi szabad akarattal.

A szerző röviden ismerteti a globalizáció folyamatait: negatív és pozitív vetületeket is megemlít, melyek az építészekre hatással vannak. Az építészek ezen folyamatok és a helyi értékek között találják magukat, egy olyan ütközőzónában ahol múlt és jelen vagy jövő találkozik, ahol a globalizáció és a helyi építészet látszólag nehezen találkozik.

Rövid áttekintést ad a hely és az identitás összefüggéseiről.

Három kérdésre keresi a választ:

1. Mit jelent a globalizáció az építészetre nézve?
2. Mik a lehetséges pozitív és negatív hatásai a fejlődő országokban?
3. Hogyan sikerült az országoknak előnyt kovácsolni a globalizációs folyamatokból, anélkül, hogy túl nagy rizikót vállalnának?

1. Feszültség két erő között:

- építészeti hagyományok, formák, dekoratív elemek és technológiák
- történelmi folytonosság, kulturális sokszínűség, identitás megőrzés egy építészeti nyelvtannal
- új formák elterjesztése és felfedezése új technológiák és anyagok segítségével reagálva a funkcionális és értékbeli változásokra
- hangsúly a rendszerközpontúságon, a flexibilitáson és felcserélhetőségen van

Globalizáció jelenthet:

- a világ elnyugatosodása
- homogenizálódás
- sokféleség és sokszínűség a növekvő keveredésnek köszönhetően

A szerző kitér a trendek értelmezésére és vizsgálatára. Az építészek számára a globalizáció a jelenkor trendje, míg a teoretikusok számára vagy a fejlődés és sokszínűsödés egy szükséges és pozitív útja, vagy a homogenizáció és rombolás unalmas eszköze.

Betekintést ad a huszadik század globalizációjába, ahol a globális cégek és a globális kereskedelmi kultúra elterjeszti a világon mindenütt jelenlévő és azonos arculatát.

A technológiákkal kapcsolatban megállapítja, hogy mindig is az építészet része volt ezeknek a fejlődésnek, de ez az utóbbi évtizedekben drámaian felgyorsult. Olyan átalakuláson mennek keresztül, melyek az építészetre is nagy hatással vannak. Megjelennek a virtuális valóságok, a globális kultúra elterjedése az építészet elterjedését is jelenti.

A hely és identitás összefüggéseihez több szerzőt is idéz, de a közös pontot abban látom, hogy a fizikai hely szociális, kulturális és pszichológiai hatásait is

fontosnak tartja, valamint a személyes és helyhez kötött identitás összekapcsolódását emeli ki.

Fontos gondolat: a hely alapvető tulajdonságai, habár szerkezet nélküliek és rejtetten jelennek csak meg, mégis egy érzékeny tervvel láthatóvá tudnak válni.

A szerző szerint a jövő jó környezetének alapvető célja az identitás, mert egy ilyen környezetben az emberek személyesen tudnak kötődni a helyhez és az épületekhez, individuálisan és kollektíven egyaránt.

Ezután az arab építészetéről ír röviden, majd két egyiptomi esettanulmányban vizsgálja a helyi értékeken alapuló építészet és a modern technológiák közötti összefüggést. Jó példaként említi a Próféta mecset bővítését, rossz példaként az alexandriai könyvtár épületét.

Összefoglalása elsősorban az arab országok számára von le tanulságokat, fontos gondolat, hogy a helyhez kötődést nem szabad az elzárkózással összevetésztetni. A globalizáció adaptációját abban látja, hogy az új technológiákat kihasználva, de a helyi hagyományokra és értékekre alapozva lehet új formákat sikerrel létrehozni.

Rem Koolhaas

A jelleg nélküli város (The generic city)

Kerékgyártó Béla (szerk.): A mérhető és a mérhetetlen

Építészeti írások a huszadik századból, Typotex, 2004

A holland építész írása általánosságban a városról szól, de fontos kérdéseket érint az identitással kapcsolatban, ezért érzem fontosnak a saját tanulmányom szempontjából. Az írás nagyon jól szerkesztett, pontonként tér ki különböző jellemzőkre és témákra.

Rögtön a bevezetőben elhangzik egy kulcs mondat az identitással kapcsolatban: "az identitást jórészt a fizikai szubsztanciából, a történetiből, a kontextusból, a létezőből eredeztetjük" mégis "nehezen tudjuk elképzelni, hogy bármi, ami korunk terméke - vagyis amit mi hoztunk létre - maga is alakítója lehetne." A gondolatot azzal folytatja, hogy az identitáshoz való erőltetett ragaszkodás nem vezet feltétlenül jóra, mert olyan tulajdonságokat rögzít, melyek a fejlődés ellen szólnak. Ugyanakkor kiemeli a perifériák fontosságát és érdekességét, melyek azonban túl kevés figyelmet kapnak.

Az identitás mellett szól azonban, hogy a jelleg nélküli város pont az identitásától megszabadított város, mely "csakis a mai igényeket és lehetőségeket tükrözi vissza."

A tanulmány a jelleg nélküli város tulajdonságait gyűjti össze a továbbiakban: gyors növekedésen esett át rövid idő alatt, központja üres, leginkább az autók számára biztosít új tereket, nem az emberek számára. Ezután párhuzamot von a repülőterekkel, melyek jellemzői mindenben megegyeznek a jelleg nélküli városokéival. Urbanisztikai, politikai, szociológiai oldalról vizsgálja a jellemzőit, meghatározza a jellegzetes városrészeit, építészetről megállapítja, hogy állandóan változik, mindig a legújabb trendeket követi. Földrajzilag jellemzően a meleg égöv alatt található, identitása nem egyedi, hanem kiszámítható, történelme nincsen, infrastruktúrája nem a felmerülő igényeket szolgálja ki, hanem versenyhelyzetet teremtve épül, kultúrája pedig csak a kereslet-kínálat elvén működik.

A tanulmány egy vízióval zárul, egy hollywoodi Biblia adaptáció képeivel.

Jakob Nielsen
Web-design
Typotex, Budapest, 2002

A könyv szerzője nemzetközileg elismert szakember, aki webergonómiával, tehát a webes tartalmak használhatóságával foglalkozik. A könyv elsősorban olyanok számára íródott, akik saját oldalt szeretnének létrehozni, de számtalan példája és elemzési szempontjai támpontot adnak weboldalak vizsgálatához is. A szerző bizonyos javaslatait fenntartással kell kezelni, mert a könyv 2000-ben íródott, és némely tanácsa már nem fogadható el ma.

A könyv tagolásának megfelelően kigyűjtött fontos tanácsok:

Oldaltervezés
16 - 97. oldal

- a tartalom töltse ki az oldalt 80%-át
- böngésző és eszköz független megjelenítés
- felbontásfüggetlen tervezés
- tartalom és megjelenítés különválasztása
- letölthető fájlok méretének megjelenítése
- linkek szabványos használata, gombok mellőzése, linkmagyarázatok
- keretek mellőzése
- nyomtatható verzió biztosítása hosszabb szövegek esetén

Tartalomtervezés
98 - 160. oldal

- rövid, könnyen áttekinthető szövegek kiemelésekkel
- olvasószerkesztő alkalmazása
- inkább rövid bevezetők és további, linkekkel elérhető hosszabb tartalmak
- gördítéssel kapcsolatos tanácsok elavultak
- kereshető egyszerűségű oldalcímek
- kontrasztos színek, egyszerű háttér
- mozdulatlan szöveg, választható betűméret
- a sűgóval kapcsolatos információk szerintem nem hasznosak a mai oldalakra, az oldalak használhatóságát a felhasználók már nem sűgók alapján tanulják
- multimédiás és képtartalommal kapcsolatos információi nem vonatkoznak a mai felhasználókra, hiszen az internet sebessége gyökeresen változott a könyv megírása óta
- animációk, 3d-s grafikák kerülése

Site-tervezés
162-260. oldal

- honlap (nyitóoldal) 3 eleme
 - fő navigáció
 - legfontosabb hírek
 - kereső

- beköszönő oldalra nincsen szükség, kivéve ha beléptető oldalról van szó
- honlap és belső oldal stílusa egyezzen, de lehetnek eltérések
- 3 fontos kérdésre kell választ adni minden oldalon
 - hol vagyok?
 - hol jártam már?
 - hova mehetek innen?
- hierarchikus felépítés, könnyű navigáció a szintek között
- eligazodás megkönnyítése
 - aggregáció - egyetlen egység megjelenítése, amely több kisebb egység összességét jelöli
 - összegzés - nagyobb mennyiségű adat bemutatása kevesebbel
 - szűrés
 - rövidítés - folytatás lehetőségének megadása
 - példákon alapuló reprezentáció
- keresés/részletes keresési lehetőségek egyértelműsítve
- kereső minden oldalon, helyesírás javaslatokkal
- keresési eredmények oldal felépítésének megfelelően tagolva
- egyszerű és egyértelmű URL-ek
- URL változások követése

Az intranettel kapcsolatos információk nem fontosak a vizsgált oldalak szempontjából.

Hátrányos helyzetű felhasználók
296-311. oldal

- látáskárosultaknak "olvasható" képek (ALT-attribútummal ellátva)
- szövegméret állíthatóság
- kontrasztos megjelenítés
- HTML tag-ek használata
- halláskárosultak számára videók és hanganyagok feliratozása
- egér nélküli navigáció lehetősége

Nemzetközi használat
313-344. oldal

- időzónák megadása
- különböző nyelveken történő megjelenítéshez alkalmazkodó oldal
- nyelvválasztás várható látogatóknak megfelelően
- zászlók helyett nyelvek megjelenítése
- többnyelvű keresés szükséges, amennyiben nem minden tartalom érhető el az adott oldal által biztosított nyelveken
- oldalak tesztelése külföldi felhasználókkal

Minerva Working Group 5 (szerk.)
Quality Principles for cultural Web Sites: a handbook, 2004
(Minerva 5. Munkacsoport (szerk.): Kézikönyv a minőségi elvekről, 2004,
ford.: Bárány Barbara)
<http://www.mek.oszk.hu/minerva/html/dok/minoseg-10elv.htm>

A Minerva projekt az európai kulturális minisztériumokat támogatja az információs társadalmi kérdésekkel kapcsolatban. Jelen kézikönyv a kulturális tartalmú honlapokkal kapcsolatos elveket foglalja össze, 10 Minőségi elvet különböztet meg. A fejezetek magyarázatot, kritériumokat, ellenőrzőlistákat és gyakorlati tesztek tartalmazzak. A kutatásom szempontjából a magyarázat és a kritériumok a leghasznosabbak, ezeket foglalom össze röviden.

I. Átlátható

- egyértelmű azonosítás (kulturális szándék)
- küldetés és cél jól elérhető helyen
- a felhasználó gyorsan dönthessen, hogy hasznos-e számára az oldal
- minimális navigálással biztosítsa a legtöbb információt az oldal szándékáról
- a küldetésnyilatkozat tartalmazza az oldal tárgyát, tartalmát, fenntartó szervezetet, lehetőség szerint a célközönséget és legfeljebb 50 szóból álljon
- olyan neve legyen, mely tájékoztat az oldal jellegéről, az url ehhez kapcsolódjon, ezt erősítse
- ha a nyitó oldal nem informatív, akkor gyorsan át lehessen lépni (lehetőleg ne legyen nyitóoldal)

II. Hatékony

- az oldal lényege a tartalom, ennek kritériumai
 - válogatott és releváns
 - érvényes és helyes
 - értelmező szöveggel és háttérinformációval ellátott
 - jól megjelenített
- kényelem és egyszerűség
- válogatás
 - meglévő anyagot feltételez, mivel kulturális szervezeteknek íródott
 - népszerűség alapján
 - célközönségnek megfelelően
 - megőrzés - sérülékeny tartalmak online megőrzése
 - projekthez illő válogatás
 - együttműködés más intézményekkel
- információk helyességének ellenőrzése, vagy a forrás bizonytalanságának a feltüntetése
- a tartalom önmagában nem érték, a háttéranyag és kiegészítő információ teszi értékké
- képek címkézése, feliratozása
- működőképes linkek
- megfelelő felbontás biztosítása, kis/nagy felbontás közötti váltás

- navigáció
 - oldalon belüli elhelyezkedés
 - visszatérés előző oldalhoz, kezdőlaphoz
 - hosszú szövegnél szövegrészhez ugrás
 - oldaltérkép
 - oldalon belüli keresés

III. Karbantatott

- az oldalon csak az aktuális, friss információ szerepeljen
- rendszeres karbantartás (hírek stb)
- adatok frissítése (elérhetőségek stb)
- ütemezett műszaki karbantartás, archiválás

IV. Elérhető

- minden felhasználó számára elérhető, függetlenül hátrányos helyzettől, technikai felszereltségtől
- W3C Web Access Initiative-nek való megfelelés
- minden elem beletartozik, a változó tartalmak, fórumok is
- technikai elérhetőségbe beletartozik a böngészőtől független megjelenítés és a lassú internet hozzáféréssel bejelentkezők számára elérhető tartalom is
- mobil és kézi eszközökön is működőképes tartalom
- kép nélkül is értelmezhető tartalmak
- fölösleges animációk és vizuális megjelenítések kerülése

V. Felhasználó-központú

- előzetes konzultáció a felhasználókkal
- oldaltervezés a megcélzott felhasználói csoportok bevonásával
- célcsoportoktól visszajelzések bekérése (dokumentáció)
- visszajelzés és véleményezési lehetőség az aktív oldalon
- saját tartalmak közzététele az oldalon

VI. Interaktív

- interaktivitás a felhasználók között és a felhasználók és az oldal készítői között
- kérdés-válasz lehetőség
- fórum lehetőségének biztosítása, megfelelő szűréssel
- válaszadási idő meghatározása

VII. Többnyelvű

- releváns nyelven elérhető
- célközönség nyelvein elérhető
- bizonyos részek fordítása elegendő lehet
- fontos tartalmak, vagy összefoglalók lefordítása
- kezdeti szakasztól induljon a többnyelvűség
- keresés és navigáció többnyelvűsége alapkövetelmény

- nyelváltás egyszerű, azonos megjelenítés nyelvtől függetlenül

VIII. Átjárható

- fontosak a külső kapcsolatok más kulturális oldalakkal
- könnyű navigációt biztosít más oldalak felé is
- weboldal szabványok
 - meta-adatok - információcserét segíti oldalak között
 - website technológiák - kerülni kell a nem gyakori technológiákat
 - harvesting-learnatás - nyílt adat elérhetőség biztosítása
 - osztott keresés - távolról is kereshető adatbázisok

IX. Jogkövető

- oldalon megjelenő tartalom tulajdonosi jogainak biztosítása
 - kisfelbontású képek
 - használati feltételek elfogadtatása
 - vízjelzés (látható, láthatatlan, digitális)
- az oldal tulajdonosi jogainak biztosítása
- az oldal tulajdonos védelme peres eljárásokkal szemben
- a felhasználó személyiségi jogainak biztosítása

X. Hosszú távú megőrzés

- kulturális oldalaknál fontos, hogy az értékes tartalom hosszútávon is megfelelő keretek között legyen elérhető
- szabványos technológiák és megközelítések használata annak érdekében, hogy várhatóan ezek maradnak meg, mivel a legelterjedtebbek
- szabványok használata
 - adat modellek
 - fájl formátumok
 - megjelenítési technológiák
 - adathordozók
- biztonsági mentések és helyreállítási lehetőségek
- tartós adathordozók
- távoli szerverek vagy adat farmok használata
- archiválási adathordozók ellenőrzése, frissítése

I. számú melléklet

webcím	ország	nyelv	további nyelv	tematika	filozófia	frissítések gyakorisága	publikált épületek száma	publikált tervek száma	linkek más oldalakra (nemzetközi)	kritika	fenntartó/üzemeltető	látogatottság	alapítás éve		
1	www.east-centricarch.eu	Románia	angol	nincs	kelet-közép európai építészet	Az East-CentricArch az a forma, aminek a keretein belül az Arhitect design Alapítvány be kívánja mutatni a Keleti és Közép-európai építészetet. A platform egy kiegészítő módja annak, hogy jó minőségű K-K-európai építészetet mutasson be. Kiegészítő az Arhitect Magazinhoz és az Arhitect rendezvényekhez.	N/A	~240	nincs	van: epiteszforum.hu	nincs, csak leírás	arhitect magazin	N/A	2011	
2	designeast.eu	cseh	angol	nincs	kelet-közép európai design, belsőépítészet	A Designeast.cz egy design blog, melynek célja hogy közép és kelet-európai minőségű design publikáljon és támogasson. Folyamatosan feltérképezzük a volt keleti blokk országainak design iparát minőségi termékeket, bútorokat, ékszerket, divatot, belső tereket és így tovább, keresve. Nemzetközi közreműködők csoportja vagyunk, vezetőnk Martin Žampach, a Designeast alapítója. Gazdag multimédiás tartalmat hozunk létre, mely közelebb viszi Önt tehetséges tervezők minőségű munkájához. A Designeast beszámol a nagyobb design hetekről, kiállításokról, vásárokról és interjúkat és riportokat készít.	napi	~20	vegyes	cseh, lengyel, szerb kapcsolatok	nem, csak leírás	Martin Žampach	20 000/hó	2007	
3	plusminus.org.ro	Románia	román	nincs	román építészeti információk pont	A Plusminus egy kutatóközpont mely nyitott laboratóriumként működik, hogy erős kapcsolatokat teremtsen az emberek, az építészek és a város között. Ötleteket gyűjt össze (tárgyakat, eszközöket és stratégiákat) valamint továbbadja az építészeti és urbanisztikai információkat, tájékoztatva a nyilvánosságot, ezáltal kitágítja a párbeszédet a román városok fejlődésével kapcsolatban a lehető legtöbb közösség felé.	N/A	nincs	nincs	nincs	nincs	N/A	N/A	2009	
4	www.roarhitect.ro	Románia	román	nincs	építészíródk, ajánlatkérések, eladói tervek, cikkek, tervek, gyártók, termékek, szótár, képek	nincs meghatározva, román építészek és megrendelőik találkozóhelye, információk építészeknek és építetőknek	N/A	~400	~140	nincs, illetve csak román	nincs, csak leírás	SC Addo Interlance SRL	N/A	2009	
5	www.arhiforum.ro	Románia	román	nincs	pályázatok, projektek, építészek, események, naptár	nincs külön leírás	N/A	~250 vegyesen	~250 vegyesen	nincs	nincs, csak leírás	N/A	N/A	2010	
6	www.archlab.rs	Szerbia	szerb	nincs	Szerbia, Világ, Pályázatok, Események, Diákok	Az oldal egy kísérlet, melyből tanulni lehet, tanulni és megosztani. A 99% ellenében 1% kíván lenni. Egy olyan hely, mely megmutatja, hogy merre tartunk, felkínálja a lehetőségeket a megjegyzésekre, a kritikára. Vezérfonal ahhoz, hogy hogyan kell és nem kell cselekedni.	N/A	~10	~90 terv, ebből 85 diákok által készített	nincs	nincs	magánszemélyek	N/A	2012	
7	www.designed.rs	Szerbia	szerb	nincs	Hírek, High 5, Interjú, Pályázat, Beszámoló, Fotók, Letöltés	A Designed.rs egy online magazin, mely elkötelezett a tervezés irányában, egy úttörő projekt ezen a területen Szerbiában, mely hivatkozási alappá válik mint kommunikációs platform. A cél az, hogy hozzájáruljon a modern design jobb megértéséhez. A Designed.rs egy független, internetes portál, mely teljesen új módot biztosít a kreatív ötletek cseréjére (online multimédia megosztás). Egy egyre növekvő bizáris képvisel, ötvözi az elméletet és a gyakorlatot, lehetősé teszi a betekintést a hálózatán keresztül, mely blogokat, híreket és interjúkat köt össze. A Designed.rs teret ad az új ötletek mozgásának, mely hozzájárul új tervek létrejöttéhez, de a helyi és nemzetközi szinten is bemutatja azokat.	napi	kevés	nincs	cseh design oldalakra	nincs	Association Serbian Design Platform - Designed	N/A	2009	
8	www.ronet.pl	Lengyelország	lengyel	nincs	aktuális pályázatok, pályázat eredmények, események, megjelenések, nemzetközi építészet, a világ építészeti, megvalósult épületek, egyéb rendezvények, pályázatok, jog, állások	regisztrációhoz kötött fizetős oldal, leírása nincsen	napi/heti	~130	~100	nincs	regisztrációhoz kötött	Zbigniew Filipek Biuro	N/A	N/A	
9	www.bryla.pl	Lengyelország	lengyel	nincs	nemzetközi építészet, lengyel építészet, új beruházások, háborzongató, otthonok, tervek	A nevem Agnieszka Rumińska, a Bryla.pl oldalt szerkesztem. Az építészettel azért foglalkozom, mert annak a helynek a minősége, ahol élek nem közömbös számomra. Az építészet teremt meg a mindennapi élet keretét.	heti	~900 nemzetközi, ~1300 lengyel	~150	nincs	rövid	magánszemély Agnieszka Bryla	N/A	N/A	
10	www.architecture.sk	Szlovákia	szlovák	nincs	cikkek, pályázatok, kiállítások és rendezvények, portfolio, fórum, állások	A portál látogatói főként építészek, tervezők és építészhallgatók, akik itt aktuális információkat találnak Szlovákia és a világ építészetéről. Ezeket egészítik ki a pályázatokról, előadásokról és kiállításokról szóló információk. A diákok bemutatják portfóliójukat oldalunkon. A tartalmak a Szlovák Építészeti Társaságával közösen fejlesztjük. Az építészettel átfogóan foglalkozunk, ez Szlovákia leglátogatottabb építészeti oldala. Napi 1500 egyedi látogató jár nálunk.	napi	~300	~15	csak szlovák, nemzetközi	rövid leírás	architecture.sk	1500 látogató/nap	2005	
11	stavebnictvo.sk	Szlovákia	szlovák	nincs	építkezés, építészet, jog, eszközök, fórum, fotók, videók, naptár	A stavebnictvo.sk egy közösségi hálózat, ami platformot biztosít az információcserére az építkezés, az építészet és a design területein. Nem csak szakembereknek szól, hanem a nagyközönség számára is. Építészek, tervezők és kivitelezők kínálnak bemutatott munkáikból és termékeikből. A stavebnictvo.sk átfogó tájékoztatást ad az eseményekről, tartalmi nem szűrték. Az oldal elérhető bárhol, bárki számára, ingyenesen. A stavebnictvo.sk egy találkozóhely, és vitahely is. Az utóbbi időben népszerű információs és inspirációs forrás lett a tervezők, az építészek, a kivitelezők és a diákok számára is. Egyre több olyan olvasónk van a lakosság köréből, aki számára az oldal a legfontosabb információs forrás beruházási terveihez.	napi	~100	nincs	nincs	internetes oldalak felhasználása	anua s.r.o.	N/A	2013	
12	www.designby.sk	Szlovákia	szlovák	nincs	hírek, design galéria, profilok, cikkek, foto beszámoló, naptár, videók, állások	Az oldal egy átfogó platform, mely a design területén tevékenykedő tervezők és hallgatók támogatására összpontosít. Tisztán struktúrált weboldal, mely több kategóriára van osztva. Partner workshopok, előadások, kiállítások és pályázatok szervezésében, és vitákat szervez a design fontos kérdéseiben. Aktív eszköz a tervezés mindennapi folyamatában. Célunk az, hogy fenntartsuk a tervezés értékét és fontosságát, és mediátor szerepre törekszünk tervezők és ügyfelek között. Ambíciónk, hogy egy helyen gyűjtsük össze az összes fontos információt mind a nagyközönség, mind a tervezők számára. Fontosnak tartjuk a minőségi design oktatást.	felhasználó központi	felhasználóktól függ	felhasználóktól függ	cseh és szlovák oldalakra	nincs	snap to grid s.r.o.	N/A	N/A	
13	www.archiweb.cz	Csehország	cseh	angol	hírek, építészek, épületek, helyek, szalon, katalógus, letöltés, könyvtár, blog	Az archiweb.cz egy oldal mely a modern építészet világába vezet. Mindennap beszámol a világ és Csehország építészetének fontos történéseiről. Az oldalnak nincsenek korlátai, így elég helyet biztosít, hogy a hagyományos központokon kívüli építészeti eseményekről is beszámoljon. Lehetőséget biztosít építésznek és kivitelezőknek, hogy bemutassák épületeiket és termékeiket. Az archiweb.cz bármikor és bárhol elérhető és ingyenesen hozzáférhető az internet használói számára. Angol verziójának köszönhetően kiindulópontja a kortárs cseh építészetrel való ismerkedésnek a külföldi látogatók számára, ezáltal a helyi léptéken túlmutat. Az archiweb.cz a találkozás és a vita színhelye. Örísai enciklopédiaként lehetőséget ad a látogatóknak, hogy azonnal összehasonlítást kapjanak a kortárs cseh és nemzetközi építészetéről. Ugyanakkor vélemények és vélemény-cserék helyszíne is. Ezért lett ilyen népszerű és megkerülhetetlen információs és inspirációs forrás építészek, kivitelezők és diákok számára. Sok laikus látogatója is van, akik számára sok esetben a beruházói döntésekhez szükséges információszerzés kiindulópontja.	napi	~3800	nincs külön	nincs	új épületekről nincsen	archiweb.cz	N/A	1997	
14	www.earch.cz	Csehország	cseh	nincs	építészet, építőanyagok, design, vélemények, pályázatok, IT, állások	Az internetes magazinok nem csak az az információhoz való hozzáférést képviselik, de hozzájárulnak új tevékenységek sokaságához valamint ösztönzik a különböző szakterületek kreativitását. Ilyen törekvés, ehhez hasonló projekt az earch.cz is, érdeklődésének középpontjában az építészet áll. Előnye és érdeme, hogy platformot biztosít az információ megjelentetéséhez és az eszmecseréhez, amire a hétköznapi médiában kevés hely és lehetőség van. Ez a törekvés évekket elzölt elindult az e-architect.cz oldalon (egy alternatív formája volt a projektek megosztásának, a különböző szakmabeli és hallgatói tevékenységek és viták bemutatásának). A szisztematikus honlap fejlesztésnek eredményeként jött létre a mai alakja, ami leegyszerűsíti a szakma értékeinek és léptékének megfelelő eligazodást. Ígéretének megfelelően napi szinten elfogulatlan információkkal lát el vállalati és kereskedelmi érdekek nélkül (mindezt a tisztán reklám értékű építészeti és mérnöki publikációk tömegei között). Mindenek felett kifejezetten arra törekszik, hogy összekapcsolja a töredezett információs forrásokat, hangsúlyosan megfogalmazva véleményét - ellentétben a kereskedelmi folyóiratokkal - az építészet pro	napi	~900	nincs külön	nincs	nincs	nincsen	earch.cz	N/A	2012
15	www.designmagazin.cz	Csehország	cseh	nincs	események, építészek, belső terek, termékek, divat, technológia, média, művészet	A DesignMag.cz egy cseh alapítású, nem kereskedelmi online design magazin, melyet 2007-ben alapítottak, fő tartalmai saját szerkesztésű cikkek a tervezés és más kapcsolódó témákban: modern építészet, szokatlan és különleges belső terek, kivételes technológiák, lenyűgöző, modern művészet, az új és hagyományos média, termékek valamint fontos hazai és világszintű események. 2008. február 1-én hivatalosan is elindította az első cseh on-line magazint, mely nem kereskedelmi alapon működik, szerkesztői önkéntes alapon járulnak hozzá szakmai ismereteikkel, szabadúszókként vagy a téma iránt érdeklődőkként. A kezdetektől fogva naponta legalább egy, de gyakran 2-3 teljes értékű cikket publikál.	napi	~780	nincs külön	nincs, csak cseh	csak leírás	magánszemély: Ondřej Krynek alapítója és főszerkesztője	100 000 látogató/hó	2008	
16	epiteszforum.hu	Magyarország	magyar	angol	építészet, közélet, pályázatok, események, környezetkultúra	Célunk az, hogy az építészeti és épített környezeti kultúra általános színvonalát emeljük Magyarországon, azzal, hogy a szakma, a döntéshozók és a laikusok közötti kommunikációs áramlást mederben tartjuk, hogy az építészet és az épített környezetünk értékei széles körben ismertté váljanak. Fórumot hozunk létre ahol sok építész tudja bemutatni munkáját és gondolatait; az oldalon kritikát adni és kapni is tudnak, mely hozzásegít a tiszta versenyhez és erősíti a szakma iránti bizalmat. Központi teret biztosítunk mindazok számára, akinek van hozzászólása vagy kérdése a minket körülvevő épített környezetünkhöz.	napi	~1600	~1500	van: www.arhitect.com	van, de nem minden cikknél	Építészfórum Kiadói Kft.	5000 látogató/nap	2001.03.-2001.10.	
17	hazai.kozep.bme.hu	Magyarország	magyar	nincs	kortárs hazai középületek	Hazai középületek – a BME Középület-tervezési Tanszék Középületek kritikai elemzése című kurzusán a hallgatók részvételével készült online építészeti adatbázis.	heti/napi	~500	nincs	nincs	van	BME Középülettervezési tanszék	N/A	N/A	
18	6b.hu	Magyarország	magyar	nincs	video, szöveg, rajz, szerző, téma	A 6B.hu építészeti videófolyóirat 2009 októberében indult. Arra vállalkoztunk, hogy a magyar, illetve a közép-európai kortárs építészeti kultúrát közelebb vigyük a használókhoz, továbbá az építészeti alkotásokat és gondolatokat megosszuk a nagyközönséggel és a szakmabeliekkel egyaránt.	heti	~100 videó	nincs	nincs, csak magyar	nincs	6b.hu	N/A	2009	
19	trajekt.org	Szlovénia	szlovén	nincs	Hírek, Gyakorlat, Események, Könyvek	A Trajekt Tárgykultúra Intézet civil szervezetként működik az építészet, a tájépítészet és az urbanizmus területén. A Trajekt üzemelteti a Trajekt.org oldalt, mely műszaki ismeretek terjesztését, tudás és ötletek továbbadását, és a szakmai tudatosság erősítését végzi, építészeti eseményeket szervez és kiadványokat publikál. A Trajekt célkitűzése a független, demokratikus párbeszéd ösztönzése, az információ terjesztése és a vélemény, tudás és tapasztalatsere.	napi	vegyesen tervek, beszámoló	vegyesen	nincs	nincs	Trajekt	N/A	2002	